

The Diak logo is located in the top right corner of the page. It consists of the word "Diak" in a bold, pink, sans-serif font. The letter "i" has a small white dot, and the letter "k" has a small white crossbar. The background of the page features large, overlapping, curved shapes in various shades of pink, creating a modern and abstract design.

Salla Kiuru
Keela Koivukoski
Katariina Rantanen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), Viittomakieli ja tulkkaus
Opinnäytetyö, 2020

TEKSTITYSVELVOLLISUUDEN TOTEUTUMINEN KOTIMAISISSA TELEVISIO- OHJELMISSA TEKSTITYKSEN KÄYTTÄJIEN NÄKÖKULMASTA

TIIVISTELMÄ

Kiuru Salla, Koivukoski Keela & Rantanen Katariina

Tekstitysvelvollisuuden toteutuminen kotimaisissa televisio-ohjelmissa tekstityksen käyttäjien näkökulmasta

44 sivua ja 1 liite

04/2020

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus, tulkki (AMK).

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää tekstitysvelvollisuuden toteutumista kotimaisissa televisio-ohjelmissa ja tekstityksen laatua eri televisiokanavilla. Selvitys tehtiin tekstityksen käyttäjien näkökulmasta.

Opinnäytetyö toteutettiin verkkokyselynä Webropol-alustalla tammikuussa 2020. Kysely oli tarkoitettu tekstityksen käyttäjille, eli kuulovammaisille, puhevammaisille, maahanmuuttajille ja ikäihmisille. Kysely oli saatavilla sekä suomeksi että selkokielellä. Erilaisiin järjestöihin otettiin yhteyttä, jotta kyselyyn saataisiin mahdollisimman paljon vastaajia. Järjestöt, valittiin sen perusteella, keiden avulla saavutettaisiin mahdollisimman suuri määrä potentiaalisia vastaajia kyselyn kohderyhmästä.

Opinnäytetyön aineisto analysoitiin tilastollisesti kuvaavalla analysointimenetelmällä. Kyselyyn vastasi yhteensä 137 henkilöä, joista 90 % oli kuulovammaisia. Suurin osa vastaajista (79 %) kertoi käyttävänsä tekstitystä kuulemisen tukena.

Saatujen tulosten mukaan Yleisradiolla tekstitysvelvollisuus toteutuu kanavista parhaiten ja tekstitys on laadukkaampaa verrattuna kaupallisiin kanaviin. Tekstityksen käyttäjät moittivat erityisesti automaattitekstitystä, jonka kehityksessä he eivät olleet huomanneet parannusta vuosiin. Käyttäjät kritisoivat suorista lähetyksistä puuttuvaa tekstitystä. Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että käyttäjien mielestä on vaikeaa laittaa tekstitys päälle. Ohjelmien valitsemista vaikeutti se, ettei missään ei ole nettisivua tai muuta vastaavaa, josta näkisi keskitetysti missä ohjelmissa on tekstitys.

Opinnäytetyön tulosten perusteella voidaan todeta, ettei tekstitysvelvollisuus toteudu tällä hetkellä tekstityksen käyttäjien mielestä. Ongelmia on tekstityksen laadussa, saatavuudessa ja tekstityksestä tiedottamisesta eri kanavilla.

Asiasanat: tekstitysvelvollisuus, tekstitys, ohjelmatekstitys, kyselytutkimus, saavutettavuus, yhdenvertaisuus

ABSTRACT

Kiuru Salla, Koivukoski Keela & Rantanen Katariina

How subtitling obligations come true in Finnish television programmes from the readers' point of view

44 pages and 1 appendix

Spring 2020

Diaconia University of Applied Sciences

Master's degree in humanities

Master's Degree Programme in the Development of Interpreting Practices

The aim of this thesis is to investigate subtitling obligations and how they come true in Finnish television programmes from the readers' point of view. The material was gained with a survey.

The survey took place in January 2020 and it was made by the Webropol. The survey was targeted at the readers of subtitles, which includes persons with hearing-impairment, persons with speech-impairment, immigrants and elderly persons. The questionnaire was available in Finnish and in plain language. The survey was shared for different organisations to reach the target audience.

The analytical method of the thesis was a statistically descriptive analysis. There were 137 persons who participated in the survey. 90 % of the participants were persons with hearing-impairment. Most of the participants (79 %) used subtitles to support their hearing.

The major results of the survey were that, firstly, the automatic subtitling was very much criticised by the readers, and in their opinion the automatic subtitling had not developed in the past years, and that, secondly the readers felt like there was not enough information about which television programmes had subtitles in them. Finally, some of the readers had experienced it hard to get the subtitles into the programmes. Readers also expressed their frustration about live programmes, which do not always have subtitles in them. Another result of the survey was that the readers considered that the Finnish public service broadcaster's (Yleisradio) subtitles have better quality and accessibility than the subtitles of commercial broadcasting companies.

The major conclusion is that at the moment the subtitle obligations do not come true from the perspective of the readers. There are problems in the quality of the subtitles, in the availability of subtitles and also in the informing of subtitled programmes.

Keywords: subtitling for deaf and hard of hearing, subtitling, subtitling obligations, accessibility, equality, survey

SELKOKIELINEN TIIVISTELMÄ

Kiuru Salla, Koivukoski Keela ja Rantanen Katariina
Tekstitysvelvollisuuden toteutuminen kotimaisissa televisio-ohjelmissa tekstityk-
sen käyttäjien näkökulmasta
44 sivua ja 1 liite
04/2020
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus, tulkki (AMK).

Tekstitysvelvollisuus tarkoittaa,
että Suomen laissa on määrätty,
että kotimaisissa televisio-ohjelmissa on oltava tekstitys.
Tekstityksestä hyötyvät monet erilaiset ihmiset.
Siitä hyötyvät esimerkiksi kuulovammaiset
tai ihmiset, joiden on vaikea ymmärtää puhetta.

Opinnäytetyön aiheena oli tutkia,
kuinka hyvää tekstitys
on kotimaisissa televisio-ohjelmissa.

Opinnäytetyötä varten teimme kyselyn.
Kyselymme avulla tutkimme
mitä mieltä tekstityksen käyttäjät
ovat tekstityksestä.
Kysely oli tarkoitettu ihmisille,
jotka käyttävät tekstitystä.
Kyselystä oli suomenkielinen
ja selkokielen versio.

Kyselyyn vastasi 137 ihmistä.
Suurin osa oli kuulovammaisia.

Vastauksista selvisi,
että tekstityksessä on paljon vikaa.

Ongelmia oli monta.

Vastaajien oli vaikeaa

laittaa tekstitys päälle.

Esimerkiksi suorissa lähetyksissä ei ole tekstitystä.

Eikä mistään löydy helposti tietoa,

missä kaikissa ohjelmissa on tekstitys.

Asiasanat: tekstitysvelvollisuus, tekstitys, ohjelmatekstitys, kyselytutkimus, saatavuus, yhdenvertaisuus

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 TEKSTITYS TELEVISIO-OHJELMISSA	9
2.1 Taustatietoa ohjelmatekstityksestä	9
2.2 Tekstityksen tavat	10
2.3 Tekstitys kansainvälisesti	12
2.3.1 Ohjelmatekstitys Ruotsissa	12
2.3.2 Ohjelmatekstitys Iso-Britanniassa	13
2.3.3 Ohjelmatekstitys Alankomaissa	14
2.3.4 Ohjelmatekstitys Yhdysvalloissa	14
2.4 Kotimaisesta tekstityksestä tehdyt tutkimukset	15
3 TEKSTITYKSEN SAAVUTETTAVUUS	17
3.1 Tekstitysvastuu laissa	17
3.2 AVMS-direktiivin tuomat muutokset	18
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS- JA TUTKIMUSMENETELMÄT	20
4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	20
4.2 Kyselyalustan valinta	21
4.3 Kyselyn tekeminen	22
4.4 Vastaajajoukkojen löytäminen ja kyselyn lähettäminen	23
4.5 Tutkimus- ja analysointimenetelmät	23
5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	25
5.1 Tekstityksen tärkeys ohjelmien valinnassa	26
5.2 Kanavakohtainen analyysi	27
5.3 ”Moni ohjelma jää katsomatta”	30
5.4 Tutkimustulosten johtopäätökset	33
5.5 Vertailu aikaisempaan tutkimukseen	34
6 POHDINTA	36
LÄHTEET	41

1 JOHDANTO

Keväällä 2020 eduskuntaan menee käsittelyyn sähköisen viestinnän palvelulain uudistus, jonka yhtenä tärkeänä tavoitteena on tehdä laajennuksia televisio-ohjelmien tekstitysvelvollisuuteen. Opinnäytetyömme tarkoitus on selvittää, kuinka tekstitysvelvollisuus toteutuu ennen sähköisen viestinnän palvelulain uudistusta kotimaisissa televisio-ohjelmissa ja miten tekstityksen laatu vaihtelee eri televisiokanavilla. Tutkimme aihetta tekstityksen käyttäjien näkökulmasta.

Keräsimme aineiston kvantitatiivisena tutkimuksena. Teimme verkkokyselyn, jonka suuntasimme tekstityksen käyttäjille. Kyselyllä pyrimme tavoittamaan mahdollisimman laajasti eri syistä tekstitystä käyttäviä henkilöitä. Toivoimme saavamme vastauksia kuulovammaisilta, puhevammaisilta, ikäihmisiltä sekä kielenoppijoilta, kuten maahanmuuttajilta ja mahdollisesti muilta ihmisryhmiltä, joilla on vaikeuksia kielen ymmärtämisen kanssa. Aineistonkeruun lisäksi etsimme aiheeseen liittyvää taustatietoa tekstityksestä ja esteettömyydestä lähdekirjallisuudesta.

Pyysimme työelämäohjaajaksemme Sami Virtasta, joka on Kuuloliiton esteettömyysasioiden erityisasiantuntija. Virtanen on ollut yhteydessä liikenne- ja viestintäministeriöön ja kansanedustajiin sähköisen viestinnän palvelulain muutostarpeista. Virtasen avulla saimme paremmin ymmärrystä kehityskulkuun eli miten kotimaisten televisio-ohjelmien tekstittämisen velvoite on näkynyt osana viestintäpolitiikkaa. Virtasen kautta olimme opinnäytetyöprosessimme aikana yhteydessä Kuuloliittoon.

Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee tällä hetkellä (keväällä 2020) sähköisen viestinnän palvelulain uudistusta, jonka yhtenä tärkeänä osana on tekstitys. Opinnäytetyömme käsittelee ajankohtaista aihetta, ja Kuuloliitolta toivottiin, että tutkimustulokset olisivat hyödynnettävissä kevään 2020 aikana. Opinnäytetyömme ajankohtaisuus näkyy myös siinä, että opinnäytetyömme sai Kuuloliiton avustettavan opinnäytetyön tutkimusapurahan 2019—2020.

Hyödynnämme opinnäytetyössämme opintojemme aikana suoritettuja projektipintoja, joissa tuotimme tekstityksiä Aivoliiton YouTube-kanavan videoille. Projektipinnoissamme teimme lisäksi yhteistyötä opiskelijakollegoidemme kanssa, kun tekstitimme heidän projektinansa tekemät videot. Saimme näistä molemmista projekteista omakohtaista kokemusta tekstittämisestä ja tekstityksen sekä saavutettavuuden tärkeydestä.

Halusimme opinnäytetyöllämme löytää tekstityksen epäkohdat ja onnistumiset sekä pyrkiä vaikuttamaan tekstitysvollisuuden toteutumiseen. Halusimme lisätä ihmisten tietoisuutta aiheesta sekä saada heidät pohtimaan entistä enemmän tekstitystä ja sen tarpeellisuutta. Työssämme viittomakielen ja puhevammaisten tulkkeina olemme avainasemassa työskentelemässä saavutettavuuden eteen, jotta jokaisella yksilöllä olisi mahdollisuus saada sama viesti vammasta huolimatta. Tekstityksellä on sama asema esteettömyyden vahvistajana.

2 TEKSTITYS TELEVISIO-OHJELMISSA

Tekstityksellä tarkoitetaan yleisesti puhutun viestin kääntämistä kirjalliseen muotoon (Gambier 2007, 85). Tässä opinnäytetyössä termillä tekstitys viittaamme ohjelmatekstitykseen, sillä opinnäytetyössämme keskitymme kotimaisten televisio-ohjelmien tekstitykseen. Ohjelmatekstitys tarkoittaa ohjelmien kielensisäistä käännöstä puheesta ja äänistä ruututekstitykseksi (Pöntys 2016, 135). Ohjelmatekstityksissä käännös tehdään puhutusta suomesta tai ruotsista samalla kielellä kirjoitettuun muotoon.

2.1 Taustatietoa ohjelmatekstityksestä

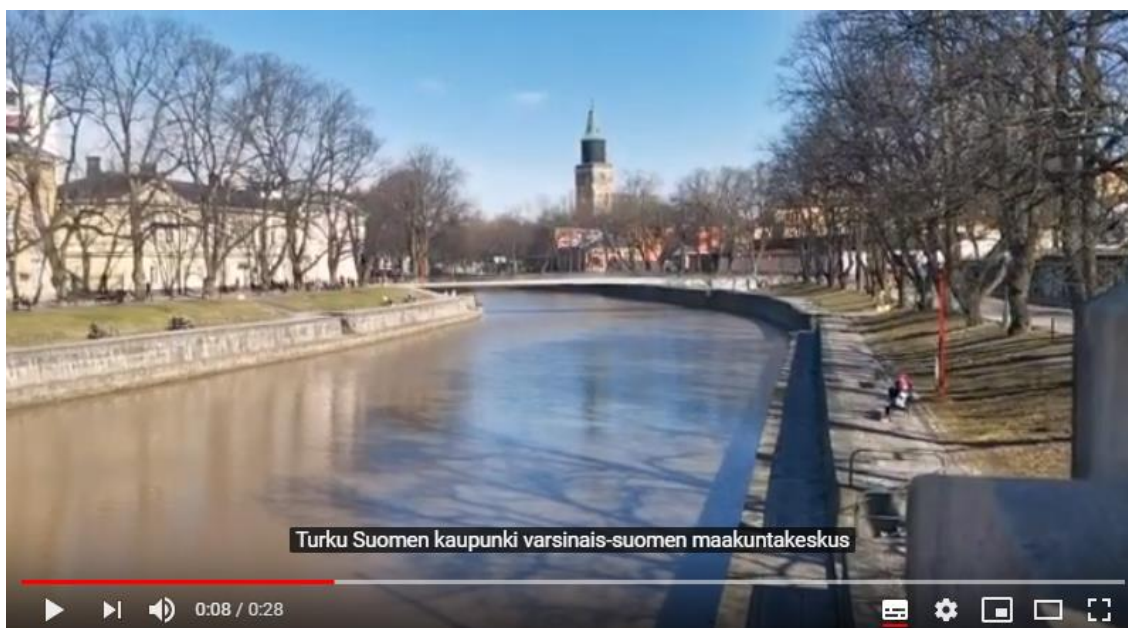
Televisio-ohjelmien tekstitykset ovat yleensä yhden tai kahden rivin mittaisia katkelmia (Gambier 2007, 85). Tiivistäminen ja oleellisen asian mahduttaminen tekstitykseen on tärkeässä osassa, kun puhetta muutetaan tekstiksi. Tekstin pituutta määrittävät aika, tila ja lukunopeus. Tekstityksessä jokaisen pätkän tulee olla ymmärrettävä kokonaisuus, jonka lukija pystyy sisäistämään ensimmäisellä lukukerralla. (Vitikainen 2015.) Tekstitys ei saa viedä liikaa tilaa tai peittää ohjelman tapahtumia eli kuvaa. Tekstityksen tulee näkyä ohjelmassa yhtä aikaa kuvan ja alkuperäisen puheen kanssa. Sen tulee seurata puherytmiä, mutta niin, että katsojalle jää tarpeeksi aikaa sen lukemiseen. (Díaz Cintas & Remael 2007, 9.) Eri televisioyhtiöillä voi olla erilaisia rajoituksia tai säännöksiä tekstityksille. Esimerkiksi Yleisradion tekstityksissä saisi maksimissaan olla noin 33 merkkiä, ja maksimipituuden tekstin tulisi näkyä ruudulla 4–5 sekuntia. Kun ohjelman tekstitys on laadukasta ja sopii yhteen puherytmin ja kuvan kanssa, voi katsojalle syntyä iluusio, jossa hän ei tiedosta lukevansa puheesta tiivistettyä käännöstä. (Vertanen 2007, 150–151.)

Tekstitys on ensisijaisesti kuulovammaisia, eli kuuroja, huonokuuloisia ja kuuroutuneita henkilöitä varten, mutta siitä hyötyvät myös kieltä opiskelevat, sen ymmärtämisessä apua tarvitsevat, sekä ikääntyvät ihmiset. Normaalisti kuulevat

henkilöt voivat hyötyä tekstityksistä esimerkiksi julkisissa tai meluisissa tiloissa. (Pöntys 2016, 135.)

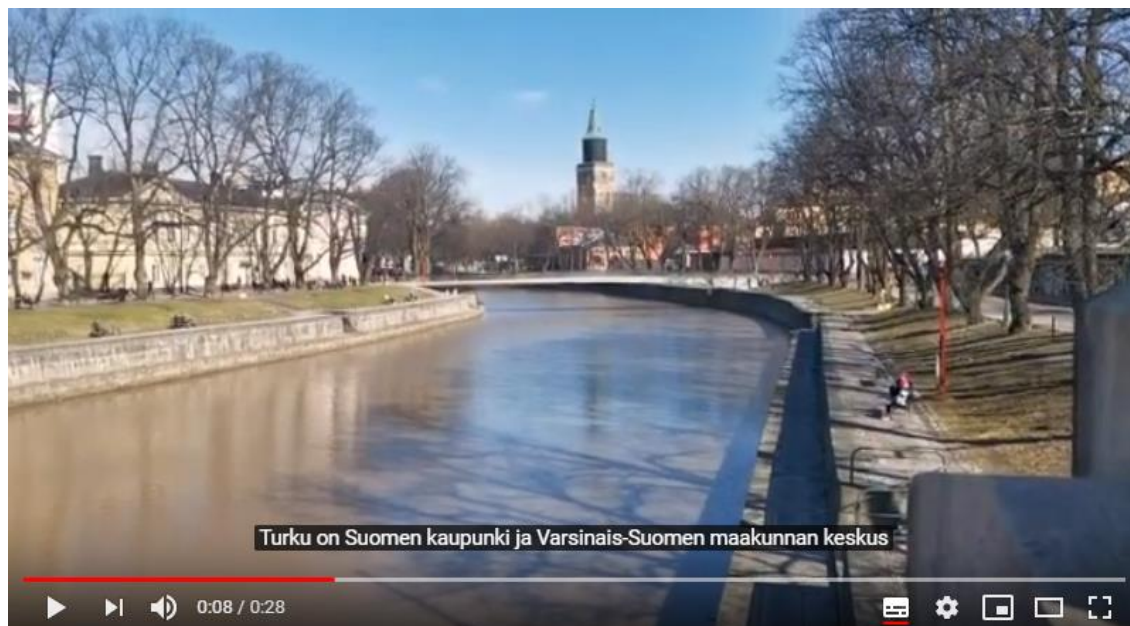
2.2 Tekstityksen tavat

Tekstitystä voidaan tuottaa joko automaattitekstityksenä (KUVA 1. Automaattitekstitys) tai manuaalisesti ihmisen tuottamana tekstityksenä (KUVA 2. Manuaalitekstitys). Automaattitekstitys tuotetaan puheentunnistimella, joka tunnistaa puheen ja kääntää sen suoraan kirjoitettuun muotoon televisioruutuun. Automaattitekstityksessä ei ole mukana tekstittäjiä tarkastamassa tekstitystä, eikä sitä korjata tai editoida mitenkään ennen ruudussa näkymistä. Suomessa automaattitekstitystä käyttää televisiokanavista Nelonen. (Tieteen termipankki. Automaattitekstitys.)

KUVA 1. Automaattitekstitys

Manuaalisen tekstityksen tekee tekstittäjä. Hän katsoo ohjelman, ottaa puheesta olennaiset osat ja kirjoittaa ne ruututekstityksen rajoitteiden mukaiseen muotoon sekä ajastaa tekstityksen puheen rytmin kanssa sopivaksi. (Eronen 2009.) Suomessa manuaalista tekstitystä käyttää televisiokanavista Yleisradio.

KUVA 2. Manuaalinen tekstitys

Automaattisen ja manuaalisen tekstityksen välimuoto on puoliautomaattinen sanelutekstitys. Se tuotetaan tekstittäjän ja puheentunnistimen avulla. Sanelutekstityksessä tekstittäjä kuuntelee ohjelmaa itse ja toistaa sitten puheen ja mahdollisen muun äänimaailman puheentunnistusohjelmaan sanoen myös välimerkit ja muut erityismerkit. Puheentunnistusohjelma muuttaa sanellun puheen tekstitykseksi nopeasti. (Tieteen termipankki. Sanelutekstitys.)

Suomessa kotimaisiin ohjelmiin saa tekstityksen joko television kieliasetuksista tai Teksti-TV:n kautta. Ylen kanaville ja MTV3:lle tekstitykset saa näkyviin valitsemalla television kieliasetuksista tekstityskieleksi hollannin. Hollannin valitsemista tekstityskieleksi käytetään siksi, koska Suomessa ohjelmatekstitykselle ei ole omaa kielivalintaa kielivalikossa, eikä hollantia käytetä tekstityksissä muuten. Ylen ja MTV3:n HD-kanavilla tekstityksen saa näkyviin valitsemalla tekstityskieleksi "kuulorajoitteinen", "heikkokuuloiset", "huonokuuloisille", "Hard of Hearing" tai "HoH" riippuen televisiosta. (Yle. Yleisradio. Usein kysyttyä. Tekstitys.) Teksti-TV:n kautta tekstityksen saa näkyviin Neloselle ja Ylen kanaville. Kanavien tekstityksille on omat sivunsa Teksti-TV:ssä. (Kuuloliitto ry. Toiminta. Esteettömyys. Tekstitys.) Teksti-TV:n yleinen ohjesivu tekstityksistä on 330 (Yle. Yleisradio. Usein kysyttyä. Tekstitys).

2.3 Tekstitys kansainvälisesti

Kielensisäinen tekstitys Suomessa on kehittynyt melko samaan tapaan kuin muuallakin Euroopassa (Riekkola 2016). Tekstitysmaat, eli maat, jotka ovat käyttäneet tekstitystä kieltenvälisessä kääntämisessä, ovat normaalisti ymmärtäneet ohjelmatekstityksen tarpeen myöhemmin kuin maat, jotka käyttävät dubbaamista eli alkuperäisen ääniraidan korvaamista käännetyllä versiolla. Tekstitysmaissa ei tajuttu yhtä nopeasti, että kotimaisiin ohjelmiin tarvitaan tekstitys, sillä vieraskielisten ohjelmien tekstittämisen ajateltiin riittävän. Monien Euroopan maiden lakeihin ohjelmatekstittäminen tuli näkyvämmiin ja määrällisesti suurempaan vuoden 2003 jälkeen, jolloin Euroopan unionissa vietettiin Euroopan vammaisten teemavuotta ja tietoisuus vammaisten oikeuksista ja saavutettavuudesta kasvoi. (Naves 2007.) Selkeä linjaus Euroopassa on ollut se, että yleisesti julkisen palvelun yhtiöt ovat aloittaneet kotimaisten ohjelmien tekstittämisen ennen kaupallisia kanavia, ja julkisen palvelun yhtiöt tekstittävät kattavamman osan ohjelmistoaan, kuin kaupalliset kanavat. Poikkeuksena tähän on Iso-Britannia, jossa ohjelmatekstitys on alusta alkaen ollut myös joidenkin kaupallisten kanavien vastuulla. (Remael 2007, 24–25.)

2.3.1 Ohjelmatekstitys Ruotsissa

Ruotsin radio- ja televisiolaissa (SFS 2018:1895) sanotaan, että julkisten ja kaupallisten yhtiöiden tulisi tarjota ohjelmistoa esteettömästi tekstityksen, tulkkauksen, äänikuvailutekstityksen tai muun vastaavan tekniikan avulla. Palvelun laajuuden määrittää joko hallitus tai hallintoviranomainen. Laajuuden määrittämisessä otetaan huomioon palveluntuottajan taloudellinen kapasiteetti ja esteettömyyspalveluiden tekninen kehitys. Kaupallisten kanavien edellytysten täyttymistä valvoo nykyisin hallintoviranomainen Myndigheten för radio och tv. (SFS 2018:1895.)

Ruotsin yleisradioyhtiön Sveriges Television eli SVT:n tulisi tekstittää noin 80 % kaikesta ohjelmistostaan. Tarkemmin vaatimus on jaoteltu niin, että 100 % ei-suorista ohjelmista tulisi tekstittää ja 65 % suorista lähetyksistä. Vuonna 2019 SVT tekstitti ei-suorista ohjelmista vaatimuksen mukaisesti 100 % ja suorista lähetyksistä 71 %. (SVT. SVT Support. Så arbetar SVT med undertexter.) Ruotsissa on tutkittu, että vuonna 2009 väestöstä 10—20 % käytti ohjelmatekstitystä. Kustannuksia tekstityksestä tuli samana vuonna noin yhdestä kahteen prosenttia kaikista tuotantokustannuksista. (Aslama, Hellman & Lehtinen 2009.)

2.3.2 Ohjelmatekstitys Iso-Britanniassa

Iso-Britanniassa on normaalin tekstityksen lisäksi vaadittu äänikuvailutekstitystä. Siinä on tekstitetty puhe, jonka lisäksi on kuvailtu taustalta kuuluvia ääniä, joita ei pysty päättelemään välttämättä pelkästä kuvasta. Tällaisia olisivat esimerkiksi kaukaa kuuluvat askeleet. (Aslama ym. 2009.) Iso-Britanniassa toimii julkisen palvelun yhtiö BBC, mutta myös osalta kaupallisesti rahoitetuista kanavista edellytetään tekstityksiä. BBC:n tulee tekstittää 100 % ohjelmista, käyttää äänikuvailutekstitystä 10 %:ssa ohjelmista ja viittoa 5 %:ssa ohjelmista. ITV1 ja Channel 4 -kanavilla tekstitystä edellytetään 90 %:ssa ohjelmista, muut edellytykset ovat samat kuin BBC:llä. (Ofcom. Code on Television Access Services.)

Iso-Britanniassa televisiokanavat, joilla on katsojia koko televisioyleisöstä vähintään 0,05 %:n osuus ja joilla tekstityksen kustannukset eivät ole yli prosenttia liikevoitosta, tulee lisätä ohjelmien tekstitysprosenttia porrastetusti kymmenen vuoden sisällä (Aslama ym. 2009). Ensimmäisenä vuonna ohjelmista 10 % tulee olla tekstitetty ja kymmenentenä vuonna 80 %. Äänikuvailutekstityksen prosentuaalisen määrän tulee nousta kymmenessä vuodessa kymmeneen prosenttiin ja viittomisen määrän viiteen prosenttiin. Vaatimusten noudattamista valvoo viestintäviranomaisen The Office of Communications eli Ofcom. (Ofcom. Code on Television Access Services.) Kanavat ovat itse saaneet päättää tekstitettävät ohjelmat, mutta Ofcomin suosituksena on ollut tekstittää suosituimmat ohjelmat.

Ofcom kehottaa ottamaan huomioon ikääntyneet ihmiset, sillä he ovat iso tekstityksen käyttäjäryhmä. (Aslama ym. 2009.)

2.3.3 Ohjelmatekstitys Alankomaissa

Alankomaissa hallitus sääti tekstitykseen velvoittavan lain vuonna 2004. Laki velvoittaa, että vuonna 2011 tuli julkisen palvelun kanavien ohjelmista olla 95 % tekstitettyinä ja kaupallisten kanavien ohjelmista 50 %. Vuonna 2009 Alankomaiden julkisen palvelun yhtiö NPO tekstitti ohjelmistaan 85 %, mukaan lukien suorat talkshow-lähetykset. Alankomaissa tekstityksien tuottamista valvoo Commissariaat voor de Media. (Aslama ym. 2009.)

Alankomaissa on arvioitu olevan noin 1,5 miljoonaa kuuroa tai huonokuuloista, ja on tutkittu, että yli 4 miljoonaa henkilöä käyttää tekstityspalvelua. Sen lisäksi, että tekstitystä käytetään kuulon sijasta tai sen tukena, sitä käytetään kielen opiskeluun ja kun halutaan katsoa televisiota hiljaisella voimakkuudella tai hälyisessä ympäristössä. (Aslama ym. 2009.)

2.3.4 Ohjelmatekstitys Yhdysvalloissa

Yhdysvaltain kongressi edellyttää ohjelmien tuottajilta ja televisioyhtiöiltä kuvailevaa tekstitystä (cc, closed caption) televisio-ohjelmissa. Federal Communications Commission (FCC) toimeenpanee ja valvoo lakien toteutumista. (Federal Communications Commission. Consumer. Consumer Guides. Closed Captioning on Television.)

FCC on säätänyt, että kuuroille ja huonokuuloisille on taattava täysi saavutettavuus televisio-ohjelmiin. FCC valvoo myös kuvailevan tekstityksen laatua. Laatuvaatimuksina on, että kuvailevan tekstityksen on vastattava puhetta ja välitettävä taustäännet mahdollisimman tarkasti, tekstityksen tulee seurata puheenrytmiä ja jättää tarpeeksi aikaa lukemiseen, tekstityksen tulee olla saatavilla ohjelman

alusta loppuun asti ja näkyä ruudulla niin, ettei se peitä kuvan tärkeitä osia. (Federal Communications Commission. Consumer. Consumer Guides. Closed Captioning on Television.)

Ohjelmantuottajat ja televisioyhtiöt voivat olla vapautettuja kuvailevan tekstityksen käytöstä taloudellisen rasituksen takia. Vapautusta varten ohjelmantuottajan tai televisioyhtiön on tehtävä lupa-anomus FCC:lle. (Federal Communications Commission. Consumer. Economically Burdensome Exemption from Closed Captioning Requirements.) Ohjelmantuottajat ja televisioyhtiöt voivat olla vapautettuja kuvailevan tekstityksen käytöstä myös muista syistä, jotka ovat listattuna Ofcomin kotisivuilla. Vapautukseen on oikeutettu muun muassa, jos ohjelma on muun kuin englannin- tai espanjankielinen, ohjelma sisältää pääasiassa pelkästään tekstiä tai musiikkia tai jos ohjelma esitetään kello kahden ja kuuden välissä yöllä. Näissä ja vastaavissa listatuissa tilanteissa ohjelmantuottajien ja televisioyhtiöiden ei tarvitse hakea erityistä lupaa FCC:ltä. (Federal Communications Commission. Consumer. Self Implementing Exemptions From Closed Captioning Rules.)

2.4 Kotimaisesta tekstityksestä tehdyt tutkimukset

Rainò ja Tiittula ovat tutkineet kotimaisten televisio-ohjelmien tekstitystä käyttäjien näkökulmasta artikkelissansa Ohjelmatekstityksen laatu ja saavutettavuus vastaanottajan näkökulmasta. Artikkelissaan he esittivät tekstityksen käyttäjille suunnatun laajan kyselytutkimuksen tuloksia. Kyselyssä olivat mukana Kuuloliiton, Kuurojen Liiton ja Ylen edustajia. Kyselyyn vastasi 114 henkilöä. Kyselyssä kysyttiin vastaajien television katsomisesta ja tekstityksen käytöstä, tekstityksen saavutettavuudesta ja sen laadusta. Kyselyn tuloksista tehtiin johtopäätöksenä, että tekstityksen suurimmat ongelmat olivat saavutettavuudessa. Kaikille kanaville ja ohjelmiin ei saa tekstitystä, eikä tietoa tekstitettyistä ohjelmista ole saatavilla helposti. (Rainò & Tiittula 2013.)

Tiittula on tehnyt jatkotutkimuksen vuonna 2016, jossa hän pyrki ryhmähaastattelulla selvittämään syvemmin, millaisia laatukriteerejä tekstityksen käyttäjillä on ohjelmatekstityksistä. Haastatteluissa oli mukana yhteensä 14 henkilöä. Haastatteluista nousi esiin tärkeimpinä seikkoina puhujien erottelu ja puheenvuoron vaihtuminen, puhekielen käyttäminen, eri kielten käyttäminen sekä äänimaailman kuvaileminen. Yleisellä tasolla tekstitysten toivottiin olevan loogisia ja ottavan huomioon kuulovammaisten henkilöiden asema ja tarpeet. (Tiittula 2016.)

3 TEKSTITYKSEN SAAVUTETTAVUUS

Saavutettavuus on yhdenvertaisuuden edistämistä. Saavutettavuus tarkoittaa kohteen tai verkkopalvelun helppoa lähestyttävyyttä kaikille ihmisille. Saavutettavuudella on useita eri osa-alueita. (Celia. Saavutettavuus.) Tässä opinnäytetyössä tarkastelemme saavutettavuutta tekstityksen näkökulmasta ja haluamme selvittää miten tekstitystä on saatavilla tällä hetkellä. Tarkastelumme kohteena olivat kotimaisten televisio-ohjelmien laissa määrätty selkeä, helposti ymmärrettävä ja hyvin tuotettu tekstitys sekä tekstityksen käyttäjien kokemukset tilanteesta.

3.1 Tekstityksvelvollisuus laissa

Oikeus viestintään ja tiedonsaantiin on kaikkien kansalaisten perusoikeus. Tämän perusoikeuden toteutuminen edellyttää sitä, että viestintäpalvelut, joihin sisältyvät televisio-ohjelmien tekstitykset ovat saatavilla kaikille esteettömässä muodossa. (Liikenne- ja viestintäministeriö. Selvitys suomenkielisten televisio-ohjelmien tekstityksestä.)

Tekstityksvelvollisuus määritellään Suomen laissa sähköisen viestinnän palveluissa. Liikenne- ja viestintäministeriön (2009) selvityksessä suomenkielisten televisio-ohjelmien tekstityksestä sanotaan, että laissa 1993/1380 on säädetty, että Yleisradio Oy:n tulisi tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Vaikka tässä laissa ei suoranaisesti puhuta veloituksesta tekstitykseen, tarkoittaa yhtäläinen saatavuus televisio-ohjelmien kohdalla tekstitystä, jotta jokaisella yksilöllä on vammastaan huolimatta samanlainen mahdollisuus katsoa televisiota. Yleisradio on tekstittänyt suomenkielisiä ohjelmia 1980-luvulta alkaen. Ennen digiaikaa tekstityksen sai tarvittaessa näkyville teksti-TV:n sivulta, jolloin katsojan päätettäväksi jäi, näkykö tekstitys vai ei. (Liikenne- ja viestintäministeriö. Selvitys suomenkielisten televisio-ohjelmien tekstityksestä.)

Laissa sähköisen viestinnän palveluista (L 917/2014) on säädetty, että ääni ja tekstityspalvelu tulee liittää Yleisradion lisäksi yleisen edun mukaisiin kaupallisiin ohjelmistoihin eli kanaville MTV3, Nelonen ja AlfaTV. Laki ei kuitenkaan koske kanavien rinnakkaiskanavia. Tekstitettävien ohjelmien osuutta kasvatetaan asteittain. Vuoteen 2016 mennessä Ylen suomenkielisistä ohjelmatunneista on 100 % oltava tekstitettyjä. Kaupallisilla kanavilla luvun on oltava 50 %. (L 917/2014)

Vuonna 2019 kaupallisten kanavien osuus suomenkielisten ohjelmien tekstityksestä on oltava 75 %. Liikenne- ja viestintävirasto eli Traficom valvoo, että televisioyhtiöt toteuttavat tekstityspalvelut lain ja asetusten mukaisesti. (Liikenne- ja viestintävirasto. Ääni- ja tekstitysvelvoite televisio-ohjelmissa.)

YK:n vammaisopimus tuli voimaan 3.5.2008. Suomi allekirjoitti sopimuksen ja valinnaisen pöytäkirjan vuonna 2007. Suomi ratifioi eli hyväksyi, vahvisti ja saattoi sopimuksen lopullisesti voimaan 2016. Vammaisopimuksen 21. artiklassa sanotaan, että ”sopimuspuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset toimet varmistaakseen, että vammaiset henkilöt voivat käyttää oikeutta sanan- ja mielipiteenvapauteen, mukaan lukien vapaus etsiä, vastaanottaa ja välittää tietoja ja ajatuksia yhdenvertaisesti muiden kanssa”. (Suomen YK-liitto. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja.) Tässäkään sopimuksessa ei viitata suoraan tekstittämiseen, mutta vapaus etsiä ja vastaanottaa tietoa yhdenvertaisesti ei toteudu, jos kotimaisia televisio-ohjelmia ei tekstitetä (Suomen YK-liitto. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja.).

3.2 AVMS-direktiivin tuomat muutokset

Sähköisen viestinnän palvelulain uudistuksessa on tarkoitus panna täytäntöön EU:n audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin (ns. AVMS-direktiivi) ja eurooppalaisen sähköisen viestinnän säännöstön (ns. telepaketti-direktiivi) tuomat vaatimukset. Samalla on mahdollista uudistaa myös muuta sähköisen

viestinnän sääntelyä. (Valtioneuvosto. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain uudistaminen.)

20.11.2019 Liikenne- ja viestintäministeriö lähetti luonnoksen sähköisen viestinnän palveluista lausunnoille. Tämän lakiuudistuksen tavoitteena on edistää esteettömyyttä, ja tämän myötä TV- ja suoratoistopalveluiden esteettömyysehdot muuttuvat. Televisiokanaville säädettäisiin laatuun liittyvä velvoite, joka edellyttäisi, että suomen- sekä ruotsinkielisten ohjelmien tekstityksen on oltava käyttäjälle riittävän selkeää sekä ymmärrettävää. (Liikenne- ja viestintäministeriö 2019.) Lakiuudistuksen astuessa voimaan ei enää riitä, että tekstitys löytyy, vaan kiinnitettäisiin huomiota sen ymmärrettävyyteen. Lakiuudistus oli lausuntokierroksella tammikuun 16. päivään asti vuonna 2020. Lakiuudistuksessa ehdotetaan lisättäväksi kansallisista tarpeista esiin nousseena tekstityksen laatuun liittyvä velvoite. (Luonnos sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttaminen 2019.)

14.2.2020 oli seurantaryhmän kokous, jossa käsiteltiin sähköisen viestinnän palvelulain lakiuudistusta. Uudistuksen pitäisi olla eduskunnassa huhtikuussa 2020, jolloin pysyttäisiin EU-direktiivin aikataulussa ja saataisiin syksyyn 2020 mennessä lait hyväksytyä ja voimaan. (Sähköisen viestinnän palvelulain uudistus, seurantaryhmän kokous 14.2.2020 klo 13.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS- JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyömme keskeisimpänä tutkimuskysymyksenä oli selvittää tekstitysvellisuuden toteutuminen suomalaisilla televisiokanavilla. Tarkastelimme aihetta tekstityksen käyttäjien näkökulmasta. Halusimme selvittää tekstitysvellisuuden toteutumista ja kuinka tekstityksen laatu vaihtelee eri televisiokanavilla. Halusimme saada tekemämme kyselyn (Liite 1. Kysely) perusteella tietoomme mahdollisia epäkohtia tekstitysvellisuuden toteutumisesta tekstityksen käyttäjiltä.

Tekemämme kysely oli rajattu henkilöille, jotka tarvitsevat tai hyötyvät tekstityksestä kotimaisissa televisio-ohjelmissa. Käytämme näistä henkilöistä käsitteitä kuulovammainen eli lievästi huonokuuloisesta täysin kuuroon henkilöön (Kuuloliitto. Kuulovamman aste), puhevammainen eli kuuleva henkilö, jolla on vaikeuksia tuottaa tai ymmärtää puhetta (Papunet. Mitä on puhevammaisuus?), ikääntyvät ihmiset ja suomen kielen oppijat kuten maahanmuuttajat.

Keräsimme aineiston sähköisellä kyselyllä. Valitsimme sähköisen kyselyn, koska sillä menetelmällä pystyimme saavuttamaan laajasti eri käyttäjäryhmiin kuuluvia henkilöitä. Ryhmällämme ei olisi ollut resursseja haastatella tekstityksen käyttäjiä niin, että olisimme saaneet tarpeeksi kattavan aineiston lopullista analyysia varten.

4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Tavoitteenamme oli, että kyselymme vastaisi henkilöitä jokaisesta tavoittelemastamme käyttäjäryhmästä, joita olivat kuulovammaiset, puhevammaiset, kielenoppijat, ikäihmiset ja mahdollisesti muut tekstityksen käyttäjät. Toivoimme vähintään 100 vastausta, jotka olisivat tulleet tasaisesti jokaisesta ensimmäisestä neljästä ryhmästä. Tavoitteenamme oli saada nämä 100 vastausta kyselyn aukioloajan puitteissa niin, ettei aikaa olisi tarvinnut pidentää.

Kyselyssämme pyysimme vastaajaa kertomaan kyselyn taustatiedoissa syyn tekstityksen käytölle, sukupuolen ja iän. Analysoimme vastauksia ja julkaisimme tilastoja niin, että vastaajan anonymiteetti säilyi.

Koemme, että opinnäytetyömme on ajankohtainen juuri sähköisen viestinnän palvelulain uudistuksen takia, jonka toteutuessa tekstityksen laatua aletaan valvomaan. Tavoitteenamme oli, että valmis opinnäytetyömme kartoittaa mahdollisimman laajasti sitä, kuinka tekstityksvelvollisuus tällä hetkellä toteutuu Suomessa tekstityksen käyttäjien mielestä. Kyselyn avulla tekstityksen käyttäjät saivat mahdollisuuden kertoa mielipiteensä eri televisiokanavien tekstityksen laadun vaihtelusta ja tuoda esiin epäkohtia, mutta myös toimivia ratkaisuja. Haluamme saada aikaan enemmän keskustelua aiheesta ja nostaa esille nykyisten tekstitysten ongelmakohdat. Toivomme, että ajankohtainen tutkimuksemme ja lakiuudistus onnistuu parantamaan tekstityksen laatua ja saavutettavuutta, ja sitä kautta kehittää esteettömyyttä ja tasa-arvoa tulevaisuudessa.

4.2 Kyselyalustan valinta

Toteutimme kyselyn sähköisesti käyttäen kotimaista Webropol alustaa. Valitsimme kyselyn alustaksi Webropolin, sillä pystyimme luomaan kyselystämme sellaisen, että tietty vastaajaryhmä vastasi tiettyihin kysymyksiin.

Kyselymme oli auki 13.01.2020-26.01.2020. Emme halunneet julkaista kyselyä joulun aikaan, sillä olimme tietoisia siitä, että silloin vastaajia olisi voinut olla vähemmän. Valitsemamme ajankohta osoittautui hyväksi, sillä saavutimme tekstityksen käyttäjiä riittävän otannan luotettavaan analyysiin.

4.3 Kyselyn tekeminen

Teimme tekstityksen eri käyttäjäryhmille verkkokyselyn, jonka avulla halusimme selvittää tekstitysten saatavuutta ja laatua eri televisiokanavilla, käyttäjien tyytyväisyyttä nykyisen tekstityksen laatuun sekä syitä tekstityksen käyttämiseen. Verkkokyselyssä oli kysymyksiä, jolla selvitimme vastaajien taustatietoja sekä kokonaiskuvaa tekstityksestä kotimaisilla televisiokanavilla.

Rajasimme kyselyn vastaajiksi ihmisryhmiä, joiden tiesimme hyötyvän tekstityksen käytöstä. Valitsimme kohderyhmät voivat käyttää tekstitystä täysin kuulemisen sijasta, kuten kuurot ja kuuroutuneet, kuulemisen tukena, kuten huonokuuloiset ja ikäihmiset, ymmärtämisen tukena, kuten puhevammaiset ja kielenoppijat tai suomen kielen oppimisen tukena.

Rakensimme kyselyn porrastettuun muotoon, joka tarkoittaa sitä, että vastaajan vastattua ensimmäiseen kysymykseen, jossa kysytään vastaajan käyttäjäryhmää, kysely aukeaa vastaajalle sopivimpaan muotoon. Teimme siis käytännössä kaksi eri kyselyä, joissa sisältö oli toisiaan vastaava, mutta kysymysten asettelu ja selkokieliisyys muuttui. Jos alussa vastaa olevansa kuulovammainen tai joku muu, mikä, kysely ohjasi vastaajan suomenkieliseen versioon kyselystä. Jos alussa vastasi olevansa puhevammainen tai maahanmuuttaja kysely ohjasi vastaajan selkokielistettyyn kyselyyn. Teimme kyselyn tällä tavalla, jotta kyselyyn vastaaminen olisi mahdollisimman helppoa jokaiselle.

Valmiin kyselyn lähetimme opiskelijakollegoillemme testattavaksi ennen kyselyn virallista julkistamista. Saadun palautteen pohjalta teimme pieniä muutoksia kysymysten asetteluun ja asetuksiin. Lähetimme kyselyn Kuuloliitolle heidän toiveestaan saadaksemme heiltä kommentteja kyselyn sisältöön. Kuuloliiton kommenttien perusteella lisäsimme kysymyksiä kartoittamaan kuulovammaisten vastaajien taustatietoja.

4.4 Vastaaajajoukkojen löytäminen ja kyselyn lähettäminen

Otimme yhteyttä valitsemiemme eri kohderyhmien yhdistyksiin sekä liittoihin, jotta kyselymme olisi saanut mahdollisimman paljon ja laajasti vastaajia. Valitsimme ottaa yhteyttä Kuurojen Liittoon, Kuuloliittoon, Kehitysvammaliittoon, Kieliasiantuntijoihin, Suomen kääntäjien ja tulkkien liittoon, Invalidiliittoon, Ikäteknologiakeskukseen, Vanhustyön keskusliittoon, Maahanmuuttovirastoon sekä Moniheliin. Pyysimme heitä levittämään kyselyä yhdistyksien jäsenille ja jakamaan kyselyä sosiaalisissa medioissaan. Valitsimme edellä mainitut yhdistykset, sillä arvelimme heidän olevan kiinnostuneita tekstityksen laadusta ja uskoimme tavoittavamme heidän kautta mahdollisimman paljon tekstityksen käyttäjiä.

Olimme ensimmäistä kertaa yhteydessä yhdistyksiin sähköpostitse tammikuussa 2020 kysyäksemme alustavasti, jos heillä olisi kiinnostusta jakaa kyselyämme sen ollessa valmis. Tammikuussa 2020 lähetimme linkin kyselyyn yhdistyksille, jotka halusivat antaa kyselyllemme näkyvyyttä ja kiitimme heitä yhteistyöstä.

4.5 Tutkimus- ja analysointimenetelmät

Valitsimme tutkimusmenetelmäksemme määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen. Valitsimme kvantitatiivisen tutkimuksen, koska halusimme mahdollisimman suuren otannan eri vastaajaryhmistä. Kvantitatiivinen tutkimus pyrkii yleistämään, ja sen tutkimuksen tulosten voi katsoa edustavan koko joukkoa, jota ilmiö kosketi. (Kananen 2011, 17.) Koska opinnäytetyömme aihe oli selvittää tekstityksen käyttäjien mielipidettä tekstitysvolvollisuuden toteutumisesta, koimme kvantitatiivisen tutkimuksen tämän takia sopivimmaksi.

Kvantitatiivisen tutkimuksen yleisin tiedonkeruumenetelmä on kyselylomake (Kananen 2011, 13). Meidän tutkimuksessamme kysely toteutettiin verkkokyselynä Webropol-alustalla internetissä anonymisti, jolloin vastauksia analysoidessa vastaajien henkilöllisyys ei ollut tiedossa. Tutkimuksemme oli objektiivinen eli puolueeton, jolloin tutkija ei vaikuta tutkimustulokseen (Vilkkä 2007, 13).

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tulokset saadaan taulukoina, lukuina ja erilaisina tilastotieteen tunnuslukuina. Taulukoista tutkija kirjoittaa tulkinnan. Kerätyn aineiston tarkoituksena on ratkaista tutkimusongelma, jolloin tuloksia tarkastellaan tutkimuskysymyksiin peilaten. (Kananen 2014, 214-215.) Määrällisessä analyysissä on tavanomaista, että tutkimusaineistoa kuvataan tilastollisesti ja havainnollistetaan graafisesti. Tilastollisella analyysillä voidaan todeta aineistosta esimerkiksi ilmiöiden määriä, yleisyyttä, jakautumista ja jäsentymistä luokkiin. (Jyväskylän yliopisto. Aineiston analyysimenetelmät. Tilastollisesti kuvaava analyysi. 2015.)

5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Webropol-kyselymme linkkiä jaettiin useissa eri käyttäjäryhmiemme järjestöjen ja liittojen sosiaalisen median kanavissa. Kyselymme vastaamisen aloitti 190 henkilöä, mutta huomioimme tuloksissamme vain vastaukset, joissa kysely on tehty loppuun asti. Kyselymme täytti loppuun asti yhteensä 137 henkilöä. Suurin osa kyselyn vastaajista 123 (90 %) oli kuulovammaisia, eli kuuroja, kuuroutuneita, huonokuuloisia tai ikäkuuloisia, vastaajista 2 (1,5 %) oli puhevammaisia tai heillä oli ongelmia puheen tai kielen hahmottamisen kanssa ja 12 (8,5 %) vastaajista valitsi kohdan joku muu, mikä. Näistä 12:sta kaksi oli kuitenkin luokiteltavissa kuulovammaisiksi, viisi vastaajaa oli päivittäisissä tekemisissä kuulovammaisten kanssa ja loput käyttivät tekstitystä ymmärtämisen tukena, esimerkiksi tilanteissa, joissa äänen kanssa oli ongelmia. Vastaajajakauman perusteella voimme päätellä, että aihe kiinnostaa eniten kuulovammaisia. Jakaumaan luultavasti vaikutti se, että kyselymme onnistui yhdistyksien antaman näkyvyyden avulla tavoittamaan eniten kuulovammaisia.

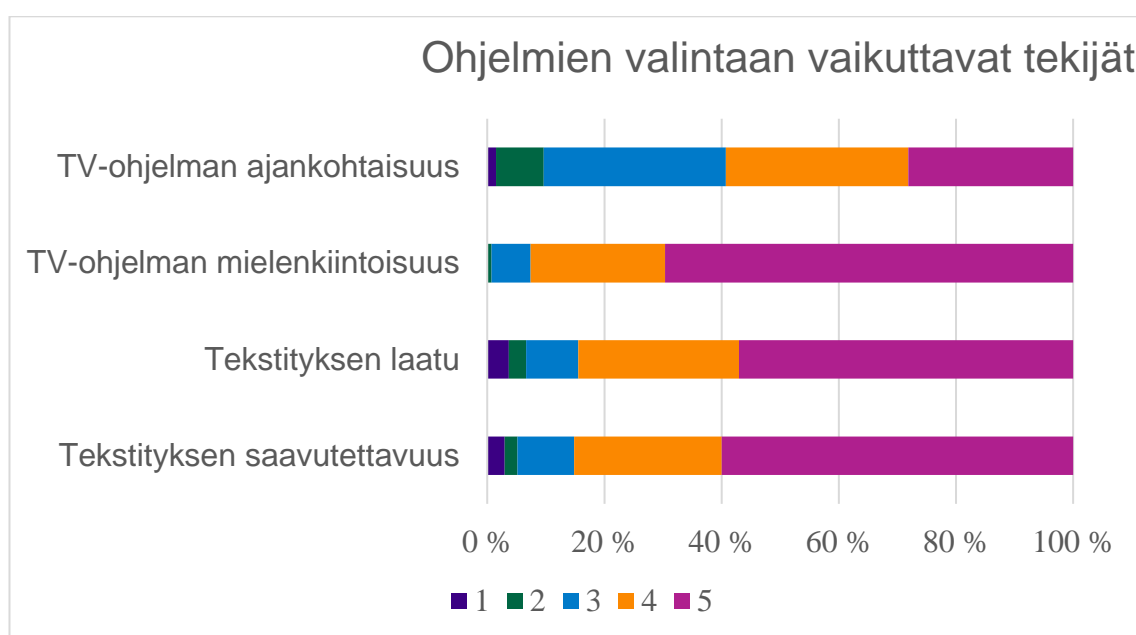
Vastaajista 107 oli naisia, 26 oli miehiä ja neljä ei halunnut määritellä sukupuoltaan. Vastaajista yksikään ei ollut alle 18-vuotias. 18–29-vuotiaita vastaajia oli 9 %, 30–44-vuotiaita vastaajia oli 21 %, 45–59-vuotiaita vastaajia oli 24 %, 60–75-vuotiaita vastaajia oli 39 % ja yli 75-vuotiaita vastaajia oli 7 %.

Vastaajista 90 % vastasi äidinkieltensä olevan suomi, 5 % vastasi äidinkieltensä olevan ruotsi ja 5 % vastasi äidinkieltensä olevan suomalainen viittomakieli. Pohdimme, olisiko kysymys pitänyt tarkemmin muotoilla selvittämään vastaajan käyttämää kieltä, sillä moni kuulovammainen vastaaja kertoi äidinkieltensä olevan suomi eikä suomalainen viittomakieli. Kuitenkin voi olettaa, että monen kuulovammaisen pääasiallinen kieli on viittomakieli.

5.1 Tekstityksen tärkeys ohjelmien valinnassa

Suurin osa vastaajista (79 %) vastasi käyttävänsä tekstitystä kuulemisen tukena. Hieman alle puolet vastaajista käytti tekstitystä kuulemisen sijasta. Yksi neljäsosa vastaajista vastasi käyttävänsä tekstitystä ymmärtämisen tukena ja 5 % vastasi käyttävänsä tekstitystä kielen oppimisen tukena. 10 % vastaajista valitsivat vielä kohdan, joku muu, mikä. Muita syitä olivat tekniset ongelmat äänen kanssa ja ympäristötekijät. Tässä kysymyksessä vastaaja pystyi valitsemaan kaikki ne vaihtoehdot, jotka sopivat häneen.

Yhdessä kysymyksessä vastaajia pyydettiin laittamaan tärkeysjärjestykseen ne asiat, millä perusteella he valitsevat katsomiansa televisio-ohjelmia. Kysymyksessä oli positio asteikko, johon vastaajat sijoittivat kuinka tärkeänä pitivät kyseistä tekijää asteikolla yhden ollessa ei ollenkaan tärkeä ja viiden ollessa erittäin tärkeä (KUVIO 1. Ohjelmien valintaan vaikuttavat tekijät). Kyselyyn vastaajat kokivat kaikista tärkeimmäksi asiaksi katsomaansa ohjelmaa valittaessa ohjelman mielenkiintoisuuden. Seuraavaksi tärkeimmäksi asiaksi tuli tekstityksen saataavuus ja sen jälkeen tekstityksen laatu. Tästä voi päätellä, että tekstityksen käyttäjät valitsevat katsomansa tv-ohjelman sen perusteella, onko se heistä mielenkiintoinen.

KUVIO 1. Ohjelmien valintaan vaikuttavat tekijät

Kysyimme katsovatko vastaajat mieluummin kotimaisia ohjelmia, ulkomaisia ohjelmia vai molempia, selvä enemmistö vastasi katsovansa molempia. Pelkästään kotimaisia ohjelmia katsoi vain 4 % vastaajista. Suurin syy ulkomaisten ohjelmien katsomiseen oli se, että niissä on aina tekstitys. Näin vastasi 90 % vastaajista. Tästä voisi päätellä, että vaikka aiemmassa kysymyksessä selvisi, että ohjelmien mielenkiintoisuus on päätekijä ohjelmia valittaessa, niin sillä, että ohjelmassa on tekstitys, on suuri merkitys. 18 % vastaajista vastasi, että syy ulkomaisten ohjelmien valitsemiseen oli ohjelmien mielenkiintoisuus.

Kysyimme, onko vastaajilla jäänyt katsomatta televisio-ohjelmia sen takia, että niissä ei ole tekstitystä tai tekstitys on puutteellista. 68 % vastasi, että on jättänyt ohjelman katsomatta, koska siinä ei ollut ollenkaan tekstitystä. 50 % vastasi jättäneensä puutteellisen tekstityksen takia ohjelman katsomatta. 13 % vastaajista vastasi, ettei heillä ole ohjelma jäänyt katsomatta tekstityksen puutteellisuuden takia. Tulosten perusteella voi sanoa, että tekstityksen saatavuus rajoittaa paljon ohjelmien katsomista.

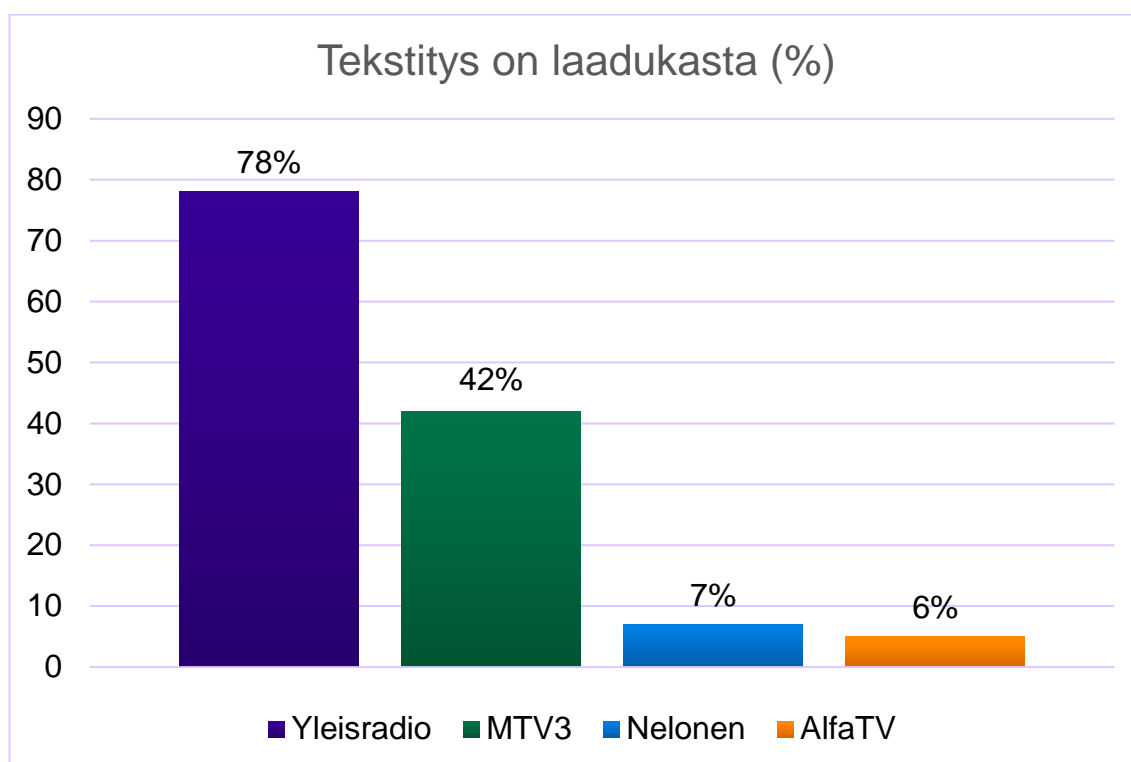
5.2 Kanavakohtainen analyysi

Kyselyn tuloksista nousi esiin, että vastaajien mielestä Yleisradion tekstitys on laadukkainta ja katsojat saavat siitä tarvittavan informaation. Vastaajien mielestä Yleisradiolla tekstitysvelvollisuus toteutuu ehdottomasti parhaiten.

Kysyttäessä tekstityksen laadusta (KUVIO 2. Tekstitys on laadukasta) ilmeni, että suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että Yleisradion tekstitys oli erinomaista tai hyvää. Vain 2 % vastaajista oli sitä mieltä, että Yleisradion tekstitys on todella huonoa. MTV3-kanavalla vastaukset tekstityksen laadusta jakoutuivat tasaisesti vaihtoehtojen välillä. Eniten (31 %) vastaajista vastasi MTV3:n tekstityksen olevan keskivertoa. Suurin osa vastaajista (60 %) arvioi tv-kanava Nelosen teksti-

tyksen laadun olevan todella huonoa. Todella hyväksi sen arvioi vain 2 % vastaajista. AlfaTV:n tekstityksen laatu arvioitiin keskiarvosta todella huonoon. Kuitenkin 75 % tutkimukseen vastanneista vastasi, ettei katso kanavaa AlfaTV ollenkaan. Otanta tätä kanavaa arvioidessa on siis huomattavasti pienempi kuin muilla kanavilla.

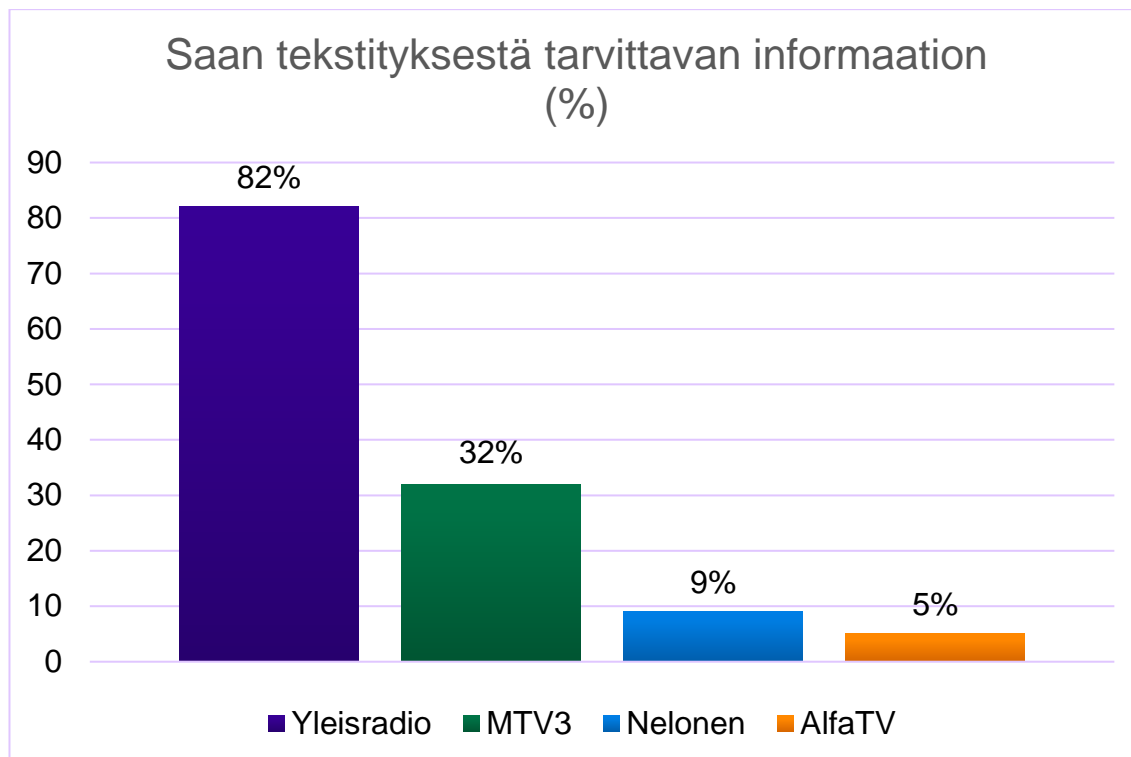
Tuloksista voidaan päätellä (KUVIO 2. Tekstitys on laadukasta), että Nelosen tekstitys on tekstityksen käyttäjien mielestä selvästi Yleisradiota ja MTV3:sta huonompaa. Avoimia mielipiteitä kysyttäessä useat vastaajat mainitsivat Nelosen huonon laadun johtuvan automaattitekstityksestä. Vastaajilla oli paljon mielipiteitä Nelosen tekstityksestä, joista lähes kaikki olivat negatiivisia. Monet kuvailivat tekstitystä halventavaksi ja nöyryyttäväksi tekstityksen käyttäjiä kohtaan.

KUVIO 2. Tekstitys on laadukasta

Kysyttäessä tekstityksen informatiivisuudesta (KUVIO 3. Saan tekstityksestä tarvittavan informaation), Yleisradion vastattiin 82 % onnistuneen erinomaisesti tai hyvin. MTV3:n tekstityksen informatiivisuuden vastattiin olevan keskiarvoa. Yli

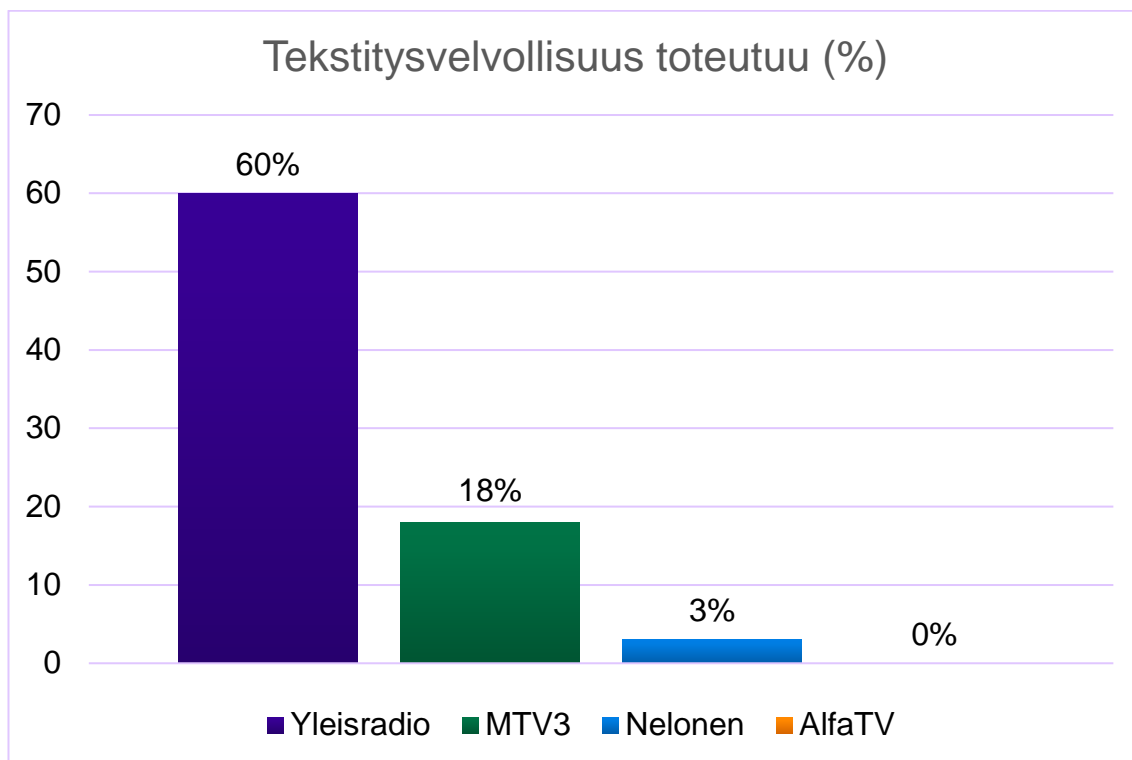
puolet vastaajista vastasivat Nelosen ja AlfaTV:n tekstityksen informatiivisuuden olevan todella huonoa.

KUVIO 3. Saan tekstityksestä tarvittavan informaation

Kyselymme tarkoitus oli kartoittaa, kuinka tekstityksvelvollisuus toteutuu eri kanavilla tekstityksen käyttäjien näkökulmasta. Halusimme kyselyssämme vielä erikseen kysyä vastaajien mielipiteen tekstityksvelvollisuuden toteutumisesta (KUVIO 4. Tekstityksvelvollisuus toteutuu). Vastaajien mielestä YLEisradiolla tekstityksvelvollisuus toteutui parhaiten. MTV3-kanavalla tekstityksvelvollisuus toteutui vastaajien mielestä huonosti. Vain 18 % vastasi tekstityksvelvollisuuden toteutuvan hyvin tai erittäin hyvin. Vastaajista 66 % vastasi, että Nelosella tekstityksvelvollisuus toteutuu todella huonosti. AlfaTV:llä vastaukset jakautuivat keskiverrosta todella huonoon.

Vertaillen tekstityksvelvollisuuden toteutumista eri kanavilla, YLEisradion tuloksissa on huomattava ero kaupallisiiin kanaviin. Kaupallisilla kanavilla tekstityksvelvollisuus toteutui parhaiten MTV3:lla tekstityksen käyttäjien mielestä.

KUVIO 4. Tekstitysvellvollisuus toteutuu

Tekstityksestä tiedottaminen ennen ohjelmaa tai sen aikana ei onnistu vastaajien mielestä millään kanavalla erinomaisesti. Yleisradion ja MTV3:n tiedotus arvioitiin keskiverroksi. Nelonen ja AlfaTV arvioitiin todella huonoksi. Avoimissa mielipiteissä mainittiin, että tekstityksen saatavuustietojen puute rajoittaa ohjelmien valitsemista ja katsomista.

5.3 ”Moni ohjelma jää katsomatta”

Viimeisenä kyselyn kysymyksenä vastaajat saivat kertoa avoimesti, jos heillä oli jotain sanottavaa tekstityksestä. Tämä kysymys keräsi paljon vastauksia, joista valtaosa oli erilaista kritiikkiä kanavien tekstityksestä. Tähän kappaleeseen olemme sisällyttäneet suoria lainauksia avoimista vastauksista. Jaottelimme vastaukset seuraaviin teemoihin: tekniset vaikeudet, laadullinen ongelma, eriarvoisuus ja Nelonen Media.

Tekstityksen käyttäjät kertoivat tekstityksen käyttämisessä olevan monia teknisiä vaikeuksia. Oli myös vaikea löytää informaatiota siitä, miten tekstitykset saa päälle ja missä ohjelmissa tekstitys on. Osalle tuli yllätyksenä se, että kotimaisiin ohjelmiin ylipäätään saa tekstityksen. Ongelmana oli myös se, että ohjelmaa nauhoittaessa, ei tallenteeseen siirry tekstitys tai siihen ei ole mahdollista laittaa tekstitystä päälle. Vastajat halusivat tekstitykset MTV3:n ja Nelosen rinnakkaiskanaville.

Toisinaan tekstitelevisiion puolella on saatavilla tekstitys, mutta siitä ei mainita etukäteen. Minulla on lähes kaikki kotimaiset ohjelmat jäänyt katsomatta muilta kanavilta kuin Ylen, juuri puutteellisen tai huonosti toimivan tekstityksen vuoksi.

Omat katselutapani ja katsomani ohjelmat ovat jo pidemmällä aikavälillä pinttyneet, eli painotan ulkomaisia ohjelmia koska niillä on todennäköisimmin tekstitykset. Ymmärrykseni on, että yhä useampaan suomalaiseenkin ohjelmaan on saatavilla tekstitykset, mutta koska tästä ei tiedoteta ja asiaa ei tuoda esille, en ole itse jaksanut lähteä erikseen selvittämään missä on ja missä ei, vaan enemmänkin jäävät myös potentiaalisesti kiinnostavat ohjelmat vain katsomatta, jos tekstityksen olemassaolo ei ole ollut selkeästi ja helposti saatavilla selville.

Suurimpana ongelmana nousi tekstityksestä ilmi laadulliset seikat. Vastajien mielestä ainoa hyvä tekstitys on jo vuosia ollut Yleisradion kanavilla, sillä Yleisradio käyttää manuaalisesti ihmisen tuottamaa tekstitystä. Monet vastasivat, etteivät pysty katsomaan kotimaisia ohjelmia muualta kuin Yleisradion kanavilta. Kritiikkiä Yleisradio sai suorien lähetysten tekstityksestä, koska tekstitys tulee välillä viiveellä tai sitä ei ole ollenkaan. Välillä Yleisradion uutisissa sekä ajankohdaisohjelmissa tekstitys menee päällekkäin ohjelmien alareunassa näkyvien tekstien ja tekstipalkkien kanssa. Vastajien mielestä tämä häiritsi tekstityksen seuraamista.

Mukavaa, että Yle on satsannut paljon tekstitykseen. Korkealaa-
tuista. Odotan päivää, kun tulee tekstitystä suoriin lähetyksiin.

Automaattitekstitykset pitäisi lailla kieltää. Tekstit ovat useimmiten täyttä sekamelskaa, josta ei saa mitään tolkkua, nämä ovat arkea mainosrahoitteisilla kanavilla. Ainoa hyvä tekstitys on ollut jo vuosia ylen kanavilla.

MTV3:lla ja Nelosella on todella ala-arvoista toimintaa "oppivan tekoälyn" tuottavalla tekstityksellään. Se ei näiden vuosien aikana ole kehittynyt ja saa silmittömän raivon valtaan sisällön epäasiallisuudenkin vuoksi. Monista ohjelmista näillä kanavilla tekstitys puuttuu kokonaan ja jättää kanavat kokonaan pois omasta "ohjelmistosta", vaikka tulisikin mielenkiintoisia ohjelmia. Tämä osallaan voi eristää lisää sosiaalisesta elämästä.

Tekstityksen käyttäjät moittivat erityisesti automaattitekstitystä. Muutamassa vastauksessa sanottiin jopa, että automaattitekstitys tulisi kieltää lailla. Vastaajien mielestä automaattitekstityksestä ei saa selvää ja sen sisältö on jopa epäasiallista. Ongelmat kohdistuivat kaupallisiin kanaviin, eikä vastaajien mielestä automaattitekstityksessä ole tapahtunut kehitystä vuosien aikana. Automaattitekstityksestä voi seurata vastaajien mielestä kauaskantoisia ongelmia.

Toivon automaattitekstityksen välitöntä poistamista ja panostamista kunnan tekstitykseen. Nelosen automaattitekstitys tuntuu jo kiusanteolta. Kaupallisten kanavien tekstitykset olisi saatava kuntoon joko lailla tai sanktioilla.

Vastaajat kokivat tekstityksen puuttumisen ja sen huonon laadun olevan eriarvoistava tekijä. Osa vastaajista vastasi katsovansa enemmän ulkomaisia ohjelmia, sillä niissä on aina saatavilla laadukas tekstitys. Kotimaisia ohjelmia jää katsomatta, vaikka ohjelmaformaatti kiinnostaisikin. Osalla tekstityksen puuttuminen vaikuttaa kokonaisvaltaisesti television katsomiseen ja se saattaa eristää sosiaalisesta elämästä. Vastauksista ilmeni, ettei tekstityksen saatavuudesta tiedoteta tarpeeksi, jolloin sitä tarvitsevat eivät välttämättä tiedä tästä mahdollisuudesta eivätkä siten osaa sitä vaatia.

Kaikkiin ohjelmiin tulee saada suomenkielinen tekstitys. Asiasta ei tiedoteta tarpeeksi niin kuulovammaiset eivät osaa vaatia sitä tarpeeksi lujasti. Toivoisin että ohjelmat tekstitettäisiin kaikilla kanavilla ja kaikki ohjelmat. Se helpottaa ohjelman seuraamista ja esim. ystäväpiirin kanssa tv:tä katsoessa en kuule esim. vitsejä sketsejä ja jään tyhjänä miettimään mikä tässä oli hauskaa

Tekstityksen käyttäjät kommentoivat voimakkaimmin Nelosen tekstitystä. Heistä Nelosen tekstitys on ala-arvoista ja tuntuu jopa kiusanteolta. Monet kokivat, että tekstitys on "yhtä tyhjän kanssa" automaattitekstityksen takia, sillä tekstitys ei

vastaa lainkaan sitä, mitä ohjelmassa puhutaan. Vastaajat toivoivat Nelosen parantavan tekstitystään, koska kanavalla näytettävistä ohjelmista moni kiinnostaisi, mutta tekstityksen laadun takia, niitä ei voi katsoa. Tämän seurauksena kanava menettää paljon tekstitystä tarvitsevia katsojia. Useita vastaajia hämmensi se, miten Nelonen, joka on Sanoma Media Finlandin omistuksessa, voi tuottaa näin huonoa tekstitystä. Saman yhtiön omistuksessa on Helsingin Sanomat, joka on lehtenä tunnettu oikeakielisyydestään. Osa vastaajista kertoi nykyään boikotoivansa Sanoma Media Finlandia ja samalla Helsingin Sanomia Nelosen huonon tekstityksen takia.

Nelosen automaattitekstitys on törkeää, miten se kehtaa esittää surkeaa tekstitystä. Helsingin Sanomat on sen kanavan omistaja, tuntuu oudolta, kun lehti on tunnettu oikeakielisyydestään. Sanoma oy on boikotissa. Katkaisin Hesarinkin tilauksen 40 vuoden jälkeen.

5.4 Tutkimustulosten johtopäätökset

Kyselymme tuloksista voimme päätellä, että tekstityksen käyttäjät olivat tyytymättömiä tekstityksen laatuun, saatavuuteen ja tekstityksestä tiedottamiseen eri kanavilla. Vastaajilla oli paljon kritiikkiä tämänhetkisestä tilanteesta, ja he kokivat tämänhetkisen laadun vaihtelun oleva eriarvoistava ja valinnanvapautta rajoittava tekijä.

Kehitysehdotuksena tuotiin esille automaattitekstityksen korvaaminen manuaalitekstityksellä, jolloin tekstityksen laatu paranisi huomattavasti. Vastaajat toivoivat saavansa helpommin tietoa siitä, mihin ohjelmiin tekstitys on saatavilla ja miten sen saa käyttöön.

Vaikka tekstitysvastuu toteutuisi lain asettamissa prosentuaalisissa rajoissa, eivät kyselymme vastaajat kokeneet vastuun toteutumisen. Huono tekstitys ei hyödytä tekstityksen käyttäjiä. Tekstityksen käyttäjien mielestä tekstitysvastuu ei tällä hetkellä toteudu.

5.5 Vertailu aikaisempaan tutkimukseen

Rainò ja Tiittulan artikkelissa esitetyn kyselyn tuloksissa oli yhtäläisyyksiä meidän saamiemme tulosten kanssa. Rainò ja Tiittulan kyselyyn vastanneista yli puolet kokivat, että tekstityksestä tiedottaminen on huonoa, ja toivoivat tiedon löytyvän kootusti yhdestä paikasta (Rainò & Tiittula 2013). Samat asiat nousivat esiin myös meidän kyselymme tuloksista. Monet vastaajat kokivat, etteivät saa tarpeeksi tietoa siitä, mitkä ohjelmat on tekstitetty. Avoimissa vastauksissa oli myös mainittu useammin kuin kerran toive siitä, että tieto löytyisi jostain keskitetysti.

Rainò ja Tiittulan artikkelissa uutisten tekstitykset saivat myös kritiikkiä. Vastaajat kokivat, että teksti on liian nopeaa ja tulee viiveellä. Välillä tekstit saattoivat olla myös väärissä uutispätkissä. (Rainò & Tiittula 2013.) Näitä ongelmia meidän vastauksissamme ei ollut, mutta sekä vuonna 2013, että nyt 2020 tekstityksen käyttäjä häiritsi uutisissa ja ajankohtaisohjelmissä, kun tekstitys tulee ohjelmassa näkyvien tekstien tai tekstipalkkien päälle.

Tyytyväisyys eri kanavien tekstitykseen jakautui samantapaisesti. Ylen tekstitykseen oltiin tyytyväisimpiä ja kaupallisten kanavien tekstityksiin vähemmän tyytyväisiä (Rainò & Tiittula 2013). Erona kyselymme tuloksiin oli se, että meidän kyselyssämme MTV3 sai paremman arvostelun kuin vuonna 2013.

Olimme yhteydessä MTV3:n käännöstoiminnan palvelupäällikköön Maria Stenbäckiin kyselymme tuloksista. Kysyimme häneltä, miten MTV3 on kehittänyt kotimaisten ohjelmien tekstitystä viime vuosien aikana, ja käyttävätkö he tekstitystapana automaattitekstitystä, manuaalitekstitystä vai esimerkiksi puoliautomaattista sanelutekstitystä. Stenbäck vastasi, että MTV3:n ohjelmatekstityksestä valtaosan on hoitanut alusta asti SDI Media. Stenbäck uskoi vastaajien tyytyväisyyden lisääntyneen siksi, että nykyään suurempi osa kanavan kotimaisista ohjelmista on tekstitetty. Automaattitekstitystä MTV3 ei ole käyttänyt kotimaisten oh-

jelmien tekstittämisessä, vaikka monet kyselyn vastaajista yhdistivät automaattitekstityksen kaupallisiin kanaviin, eli Neloseen ja MTV3:seen. Stenbäck antoi meille myös kontaktin SDI Mediaan, josta voisimme kysellä tarkempaa tietoa heidän työtavoistaan ja niiden mahdollisesta muutoksesta. Otimme yhteyttä SDI Mediaan, mutta emme saaneet vastausta.

Rainò ja Tiittulan artikkelin tulokset kokonaisuudessaan käsittelivät enimmäkseen tekstityksen saatavuutta, eikä niinkään laadullisia ongelmia. He pohtivat sen johtuvan todennäköisesti siitä, ettei laadullisia ongelmia nouse esiin ennen kuin saatavuus on parempi. (Rainò & Tiittula 2013.) Meillä saatavuuteen liittyvien ongelmien lisäksi tuli ilmi paljon myös laadullisia ongelmia, liittyen erityisesti automaattitekstitykseen. Voisi siis ajatella, että saatavuus on nyt paremmalla mallilla kuin seitsemän vuotta sitten, joten sen suhteen kehitystä on tapahtunut. Seuraavaksi kehityskohteena voisi siis olla ohjelmatekstityksen laatu.

6 POHDINTA

Valitsimme opinnäytetyömme aiheeksi tekstitysvelvollisuuden toteutumisen, sillä halusimme tutkia ajankohtaista ja ihmisiä puhututtavaa aihetta. Tekstitysvelvollisuus oli meille käsitteenä entuudestaan tuttu, mutta tutkiessamme asiaa lisää päätimme tehdä aiheesta kokonaisen opinnäytetyön. Koimme suurta mielenkiintoa aiheeseen alusta asti ja sama mielenkiinto kantoi meidät läpi koko opinnäytetyön tekoprosessin. Opinnäytetyötä tehdessä oli hienoa huomata, että aiheemme koskettaa monia eri ihmisiä ja opinnäytetyön tuloksilla voi olla vaikutusta tulevaisuudessa. Opinnäytetyömme sai Kuuloliiton avustettavan opinnäytetyön tutkimusapurahan 2019-2020, joka kertoo mielestämme aiheen ajankohtaisuudesta ja tutkimuksemme tarpeellisuudesta.

Keväällä 2020 ympäri maailmaa alkoi leviämään yleisvaarallinen tartuntatauti koronavirus (COVID-19). Koronaviruspandemiasta seurasi poikkeustila sekä Suomessa, että muualla maailmassa. Koronavirus aiheutti rajoitustoimenpiteitä ja hallitukselta poikkeuksellisia toimia koronaviruksen hillitsemiseksi: Suomessa otettiin käyttöön valmiuslaki ensimmäistä kertaa sotien jälkeen, koulut siirtyivät etäopetukseen, ihmisten kohtaamisia rajoitettiin, matkustaja ja henkilöliikenne Suomeen keskeytettiin sekä paljon muita rajoituksia, jotka varmasti vaikuttivat jokaisen suomalaisen elämään. Kotimaisten ohjelmien tekstittämisen asemasta kertoo konkreettisesti se, että hallituksen pitäessä tiedotustilaisuuksia koronatilanteesta, tuli tiedotustilaisuuksiin nopeammin viittomakielinen tulkkaus kuin tekstitys. Viittomakielinen tulkkaus palvelee kuitenkin pienempää ihmisryhmää, kuin ohjelmatekstitys.

Opinnäytetyön tekoprosessin ajan olemme aktiivisesti seuranneet sähköisen viestinnän palvelulain uudistamista ja päässeet osallistumaan syksyllä 2019 liikenne- ja viestintäministeriön seurantaryhmän kokoukseen. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeenkin jatkamme lakiuudistuksen seuraamista. Toivomme kovasti, että lain uudistuessa, siihen lisättäisiin tekstitystä koskeva laatuvelvoite, jolloin tekstityksen laatua alettaisiin valvoa.

Opinnäytetyön kanssa työskennellessämme olemme oppineet tärkeimpänä opetuksena sen, kuinka arkiset asiat ovat lopulta niitä, joissa on suurimpia ongelmia tasa-arvon kannalta. Kun itse emme tarvitse kotimaisissa ohjelmissa tekstitystä, emme aiemmin ymmärtäneet sen puutteita tai sitä, kuinka suuri rooli laadukkaalla tekstityksellä on yllättävänkin ison ihmisryhmän arjessa. Sen lisäksi, että olemme oppineet tekstityksen teoriasta, on ollut opinnäytetyömme tekemisessä kyse myös siitä, että annamme tekstityksen käyttäjille mahdollisuuden saada mielipiteensä kuulumaan ja näin toivottavasti vaikuttaa tekstityksen laadun paranemiseen.

Jo ennen opinnäytetyön tekemistä, olimme saaneet mielikuvan, että kotimaisten ohjelmien tekstitys ei ole niin laadukasta, kuin sen pitäisi olla. Opiskelemme alalla, joka antaa vahvan pohjan erilaisuuden ymmärtämiseen sekä tasa-arvon puolesta puhumiseen. Kuten johdannossa mainitsimme työskennellessämme puhevammaisten- sekä viittomakielen tulkkeina, olemme avainasemassa toteuttamassa tasa-arvoa ja sitä, että jokaisella ihmisellä on mahdollisuus ymmärtää ja tulla ymmärretyksi. Tällaisella koulutuksella sekä taustatekijöillä, meillä oli vahva kanta sekä eettinen näkökulma opinnäytetyömme aiheeseen. Emme kuitenkaan kokeneet liian haastavaksi pysyä puolueettomana tutkimusta ja opinnäytetyötä tehdessämme. On myös tärkeä muistaa, että emme itse tarvitse tekstitystä, jolloin taustatekijöistä huolimatta, aihe ei ollut liian henkilökohtainen eikä puolueeton näkökulma tuottanut liiallisia haasteita.

Vaikka koemme kyselymme onnistuneen hyvin, jälkikäteen ajatellen olisi joitain kysymyksiä voinut asetella paremmin. Opinnäytetyön kyselyssä meidän olisi pitänyt muotoilla kysymys henkilön äidinkielestä selkeämmin. Saimme eniten vastauksia kuulovammaisilta henkilöiltä, mutta vastaajista 90 % vastasi äidinkiellensä olevan suomi ja vain 5 % vastaajista vastasi äidinkiellensä olevan suomalainen viittomakieli. Tarkoituksenamme ei ollut selvittää kirjaimellisesti vastaajan ensikieltä, vaan toivoimme saavan tuloksia vastaajan käyttämästä kielestä.

Kysyessämme syytä tekstityksen käytölle huomasimme, että osa vastaajista ei itse kokenut kuuluvansa mihinkään antamaamme vastausvaihtoehtoon, vaan he

kirjoittivat vastauksensa kohtaan joku muu, mikä. Näistä vastauksista yli puolet oli mielestämme luokiteltavissa antamiimme vastausvaihtoehtoihin, joten tulosten analysointivaiheessa laskimme nämä vastaukset yhteen oikean tilaston kanssa.

Saimme epäsuoraa palautetta yhdestä Kuuloliiton asettamasta kysymyksestä. Tässä kysymyksessä kysyttiin, kuinka usein vastaajalla on ongelmia kuulemisen kanssa ja annetuissa vastausvaihtoehdoissa ei ollut vaihtoehtoa sille, että vastaaja on täysin kuuro. Palautteen perusteella pystyimme muokkaamaan kysymyksen kyselyn aukioloaikana niin, ettei siihen ole pakko vastata.

Meitä jäi mietityttämään se, miksi kyselymme ei saavuttanut enempää puhevammaisia henkilöitä tai tekstitystä kielen oppimiseen käyttäviä ihmisiä. Olisimme toivoneet suurempaa otantaa näistä ryhmistä. Voi olla, että kuulovammaiset ovat aiheesta eniten kiinnostuneita tai kyselymme tavoitti heitä eniten ja tästä syystä vastaajaryhmien erot olivat niin suuret. Olisimme voineet itse olla aktiivisempia muiden vastaajaryhmien tavoittamisessa etenkin siinä vaiheessa, kun huomasimme, että kyselyyn ei tule vastauksia muilta kuin kuulovammaisilta.

Kyselymme vastaamisen aloitti yhteensä 190 ihmistä, mutta näistä 53 jätti kyselyyn vastaamisen kesken. Pohdimme, oliko syy siihen se, että kyselyssä oli monta kysymystä, joista moni toisti itseään tai vastaamiseen meni kauan aikaa. Olisimme voineet karsia muutaman kysymyksen pois, jotta useampi vastaaja olisi jaksanut täyttää kyselyn loppuun asti.

Kyselymme tuloksistakin tuli ilmi, että nykyinen tekstitysvelvollisuus ei käyttäjien mielestä toteudu. Nykyään Traficom valvoo, että tekstitys toteutetaan lain sekä asetusten mukaisesti. Mietimme millä tavalla laatuvelvoitteen toteutumista aletaisiin valvoa niin, että kanavien välillä ei olisi runsasta laadun vaihtelua. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, Kieliasiantuntijat ry ja Kotimaisten kielten keskus ovat aloittaneet hankkeen televisio-ohjelmien kansallisesta laatustandardista, johon koottaisiin elementit siitä, mistä hyvä tekstitys koostuu ja mitä siltä vaaditaan. (Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttaminen, 80.) Sähköisen

viestinnän palvelulain uudistuksen luonnoksessa mainitaan, että Traficomille tulisi toimittaa raportit sekä toimintasuunnitelmat.

Kuten Yhdysvaltoja käsittelevässä kappaleessa kerrottiin, Yhdysvalloissa on virasto FCC, jonka tehtävä on valvoa teleliikennettä ja täten myös tekstityksen toteutumista. FCC valvoo tekstityksen laatua. Suomessa sähköisen viestinnän palvelulain uudistuksen tullessa voimaan tulisi eduskunnan päättää, kenen tehtäväksi käytännössä tulisi tekstityksen laadun valvominen. Kuten aiemmin mainitsimme, niin kanavien pitäisi toimittaa toimintasuunnitelmat sekä raportit Traficomille, joka näin valvoisi laatuvaatimusten toteutumista. Emme kuitenkaan voi vielä etukäteen tietää riittääkö tämä laadukkaan tekstityksen takaamiseksi. Tulevaisuudessa on hyvin mahdollista, että eduskunnan täytyy järjestää taho, joka keskittyy valvomaan ainoastaan teleliikennettä, ja tällä valvomisella onnistua takaamaan laadukas tekstitys.

Ehdotamme, että Liikenne- ja viestintäministeriön pitäisi ottaa tässä tapauksessa Yhdysvalloista mallia ja perustaa pelkästään teleliikenteeseen ja mahdollisesti myös muuhun viestintään keskittynyt virasto, jonka päällimmäisinä tehtävinä olisi toimeenpanna sekä valvoa lakien toteutumista. Virastolla olisi myös oikeus langettaa sakkoja sen määräyksiä rikkoville tahoille. Erillisellä virastolla olisi paremmat resurssit valvoa sähköisen palvelulain toteutumista ja sitä, että laatuvelvoite toteutuisi kanavilla, jolloin tasa-arvo ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus toteutuisi.

Sosiaalinen oikeudenmukaisuus tarkoittaa meille suomalaisille usein niitä itseltään selviä asioita, joita emme huomaa, ennen kuin itse tarvitsemme niitä turvallisen, oikeudenmukaisen ja vakaan elämän ylläpitämisessä. On tärkeää taata ihmisen oikeudet sekä terveydenhuollossa, opetuksessa että kulttuurissa. (Hiltunen 2018.) Kotimaisten ohjelmien tekstitys on yksi tällainen asia. Opinnäytetyötä tehdessämme olemme päässeet perehtymään syvemmälle tekstitykseen ja siihen, kuinka tekstitys sekä varsinkin sen puute on eriarvoistava tekijä. Opinnäytetyöllämme haluamme edistää tasa-arvoa sekä sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Sosiaalista oikeudenmukaisuutta voidaan edistää ottamalla yhdessä vastuuta;

sekä auttamalla ihmisiä hallitsemaan omaa elämäänsä, että osallistumaan myös yhteiskunnassa. (Hiltunen 2018.)

Opinnäytetyömme työelämäohjaaja keskusteli kanssamme tekoprosessin aikana siitä, että opinnäytetyömme tyylisestä kyselystä voisi tulla vuosittainen kysely tekstityksen käyttäjille, jonka avulla tutkittaisiin tekstityksen käyttäjien tyytyväisyyttä. Kyselyn ollessa säännöllinen olisi helpompi seurata tekstityksen laadun ja saatavuuden kehitystä vuosien mittaan. Meistä olisi mielenkiintoista saada selville, kuinka tekstityksen laatu ja ihmisten mielipiteet tekstityksen laadusta muuttavat tulevaisuudessa, jos tekstityksen laatuvaatimukset lisätään lakiin.

Opinnäytetyömme pohjalta voisi myöhemmin tehdä jatkotutkimuksen, joka liittyisi suoratoistopalveluihin ja suoratoistopalveluiden tekstityksessä käytettyihin tapoihin, tekstityksen laatuun ja ihmisten mielipiteisiin tekstityksestä. Uskomme, että teknologisoituvassa yhteiskunnassa voi tulevaisuudessa tekstitysvastuu ulottua myös kanavien omistamiin suoratoistopalveluihin.

LÄHTEET

- Celia. Saavutettavuus. Saatavilla 2.10.2019 <https://www.celia.fi/saavutettavuus/>
- Diaz Cintas, J. & Remael, A. (2007). Audiovisual Translation: Subtitling. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Diaz Cintas, J., Orero, P. & Remael, A. (toim.) (2006). Media for All: Subtitling for Deaf, Audio Description, and Sign Language. Amsterdam, New York: Editions Rodopi B.V.
- Eronen, R. (2009). Ohjelmatekstitys: puheesta kirjoitusta. Kielikello. Saatavilla 25.2.2020 <https://www.kielikello.fi/-/ohjelmatekstitys-puheesta-kirjoitusta>
- Federal Communications Commission. Consumer. Consumer Guides. Closed Captioning on Television. Saatavilla 27.3.2020 <https://www.fcc.gov/consumers/guides/closed-captioning-television>
- Federal Communications Commission. Consumer. Economically Burdensome Exemption from Closed Captioning Requirements. Saatavilla 27.3.2020 <https://www.fcc.gov/economically-burdensome-exemption-closed-captioning-requirements>
- Federal Communications Commission. Consumer. Self Implementing Exemptions from Closed Captioning Rules. Saatavilla 27.3.2020 <https://www.fcc.gov/general/self-implementing-exemptions-closed-captioning-rules>
- Gambier, Y. (2007). Audiovisuaalisen kääntämisen tutkimuksen suuntaviivoja. Teoksessa Oittinen, R. & Tuominen, T. (toim.), Olennaisen äärellä. Johdatus audiovisuaaliseen kääntämiseen. (s. 73–115). Tampere: Tampere University Press
- Hiltunen, A (15.11.2018) Presidentti Tarja Halonen. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus yhteiskunnan vahvuuden peruspilarina. Saatavilla 29.3.2020 <https://presidenthalonen.fi/news/sosiaalinen-oikeudenmukaisuus-yhteiskunnan-vahvuuden-peruspilarina/>

- Jyväskylän yliopisto. Aineiston analyysimenetelmät. Tilastollisesti kuvaava analyysi. Saatavilla 11.3.2020 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/tilastollisesti-kuvaava-analyysi>
- Kananen, J. (2011). Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Kananen, J. (2014). Verkkotutkimus opinnäytetyönä: Laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Kananen, J. (2015). Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Kananen, J. (2019). Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Kuuloliitto ry. Toiminta. Esteettömyys. Tekstitys. Saatavilla 2.1.2020 <https://www.kuuloliitto.fi/toiminta/esteettomyys/tekstitys/>
- Kuulovamman aste. Saatavilla 2.10.2019 <https://www.kuuloavain.fi/info/kuuloja-kuulovammat/kuulovamman-aste/>
- L 917/2014 Laki sähköisen viestinnän palveluista. Saatavilla 2.10.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140917>
- Lahtinen, R., Palmer, R. & Lahtinen, M. (2009). Aisti kuvailu. Helsinki.
- Lakiluonnos sähköisen viestinnän palveluista lausunnoille. Liikenne- ja viestintäministeriö. Saatavilla 20.11.2019 <https://www.lvm.fi/-/lakiluonnos-sahkoisen-viestinnan-palveluista-lausunnoille-1022822>
- Lehtinen, P., Hellman, H. & Aslama, M. (2009). Suomenkielisten televisio-ohjelmien tekstitys: Selvitys. Saatavilla 19.2.2020 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78244/Julkaisu_38-2009.pdf?sequence=1
- Liikenne- ja viestintäministeriö (14.2.2020) Sähköisen viestinnän palvelulain uudistus, seurantaryhmän kokous 14.2.2020 klo 13 [video] Saatavilla <https://www.youtube.com/watch?v=t8AsQoPCKk4>
- Neves, J. (2007). A world of change in a changing world. Teoksessa Diaz Cintas, J., Orero, P. & Remael, A. (toim.) (2007). *Media for All*. (s. 89–98). Amsterdam, New York: Editions Rodopi B.V.

- Ofcom. Code on Television Access Services. Saatavilla 19.2.2020
https://www.ofcom.org.uk/data/assets/pdf_file/0016/40273/tv-access-services-2015.pdf
- Papunet. Mitä on puhevammaisuus? Saatavilla 2.10.2019 <https://papunet.net/tietoa/mita-on-puhevammaisuus>
- Pöntys, M. (2016). Silmin nähtävää puhetta. Teoksessa Tiitula, L. & Nuolijärvi, P. (toim.), *Puheesta tekstiksi: Puheen kirjallisen esittämisen alueita, keinoja ja rajoja*. (s. 135 –161). Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Rainò, P. & Tiittula, L. (2013). Ohjelmatekstityksen laatu ja saavutettavuus vastaanottajan näkökulmasta. Teoksessa Kivilehto, M., Ruokonen, M. & Salmi, L. (toim.), *MikaEL. Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu. Vol. 7*. (s.64–84). Saatavilla 11.3.2020 https://sktl-fi-bin.directo.fi/@Bin/05b580c42bf1875ed38ac98de624d9ed/1583924311/application/pdf/319357/TiittulaRaino_MikaEL2013.pdf
- Remael, A. (2007). Sampling subtitling for the deaf and the hard-of-hearing in Europe. Teoksessa Diaz Cintas, J., Orero, P. & Remael, A. (toim.) (2007). *Media for All*. (s. 23–52). Amsterdam, New York: Editions Rodopi B.V.
- Riekkola, K. (2016). *Auditiivisten elementtien ilmaiseminen suomenkielisissä ohjelmatekstityksissä*. (Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto, Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö). Saatavilla <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98851/GRADU-1461313450.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- SFS 2018:1895. Lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696). Saatavilla 19.2.2020 <https://www.lagboken.se/views/pages/getfile.ashx?portalId=56&docId=3404511&propId=5>
- Suomenkielisten televisio-ohjelmien tekstitys. Liikenne- ja viestintäministeriö (8.10.2009). Suomenkielisten televisio-ohjelmien tekstitys. Saatavilla 2.10.2019 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78244/Julkaisu_38-2009.pdf?sequence=1

SVT. SVT Support. Så arbetar SVT med undertexter. Saatavilla 7.4.2020

<https://kontakt.svt.se/guide/undertext>

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain uudistaminen. Saatavilla

20.11.2019 <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Download-ProposalAttachment?attachmentId=11407>

Tieteen termipankki. Automaattitekstitys. Saatavilla 25.2.2020 <https://tieteentermipankki.fi/wiki/K%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6stiede:automaattitekstitys>

Tieteen termipankki. Sanelutekstitys. Saatavilla 25.2.2020 <http://tieteentermipankki.fi/wiki/K%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6stiede:sanelutekstitys>

Tiittula, L. (2016). Vastaanottajien näkemyksiä ohjelmatekstityksen toimivuudesta. Teoksessa Hartama-Heinonen, R., Kivilehto, M. & Ruokonen, M. (toim.) *MikaEL. Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu, vol. 9.* (s.87–101). Saatavilla 11.3.2020 https://www.sktl.fi/@Bin/1591116/MikaEL9_Tiittula.pdf

Valtioneuvosto. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain uudistaminen. Saatavilla 14.2.2020 https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM004%3A00%2F2019&fbclid=IwAR2f1JSFX4qvmantzZSy8bRlfwGnUjJ7gBRwnajQF_YTbtWk0tB8rK77vNI

Vertanen, E. (2007). Ruututeksti tiedon ja tunteiden tulkkina. Teoksessa Oittinen, R. & Tuominen, T. (toim.), *Olennaisen äärellä. Johdatus audiovisuaaliseen kääntämiseen.* (s. 149–170). Tampere: Tampere University Press

Vilka, H. (2007). *Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet.* Helsinki: Tammi.

Vitikainen, K. (2015). Hyvää iltaa Yle Uutisista. Digiajan uutistekstitys Suomessa. (Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto, nykykielten laitos.) Saatavilla 2.10.2019 <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/156538/hyvaailt.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Yle. Yleisradio. Usein kysyttyä. Tekstitys. Saatavilla 18.4.2020

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/12/04/tekstitys>

LIITE 1. KYSELY

TEKSTITYSVELVOLLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN KOTIMAISISSA TELEVISIO-OHJELMISSA TEKSTITYKSEN KÄYTTÄJIEN NÄKÖKULMASTA

1. Olemme neljännen vuosikurssin viittomakielen ja puhevammaisten tulkkauksen opiskelijoita Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä, jonka aiheena on selvittää tekstitysvolvollisuuden toteutumista kotimaisissa televisio-ohjelmissa eri televisiokanavilla. Teemme tutkimusta tekstityksen käyttäjien näkökulmasta, kuinka he kokevat tilanteen tällä hetkellä.

Toivomme kyselyyn vastauksia tekstityksestä hyötyviltä henkilöiltä, kuten kuulovammaisilta, puhevammaisilta, kielenoppijoilta ja ikäihmisiltä. Kyselyyn voi vastata muutkin, jotka kokevat hyötyvänsä tekstityksestä.

Opinnäytetyömme kysely on Webropol-kysely. Kyselyyn voi vastata 26.01.2020 klo 23:59 asti. Vastaamiseen kuluu noin 15 minuuttia. Käsittelemme ja analysoimme kyselyn vastauksia niin, että vastaajan anonymiteetti säilyy.

Valmis opinnäytetyömme julkaistaan keväällä 2020 osoitteessa www.theseus.fi.

Terveisin Salla Kiuru, Keela Koivukoski ja Katariina Rantanen

2. Miksi käytät kotimaisten TV-ohjelmien tekstitystä? Olen... *

- Kuulovammainen (kuuro, kuuroutunut, huonokuuloinen, ikäkuulo)
- Puhevammainen tai minulla on ongelmia puheen tai kielen hahmottamisessa
- Maahanmuuttaja tai käytän tekstitystä kielen oppimiseen
- Joku muu, mikä?

3. Käytätkö kotimaisten ohjelmien TV-tekstitystä? *

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

4. Kuinka usein käytät kotimaisten TV-ohjelmien tekstitystä? *

- Päivittäin
- Yli 3 päivänä viikossa
- Kerran viikossa
- Kerran kuukaudessa
- Harvemmin

5. Miksi käytät kotimaisten TV-ohjelmien tekstitystä? Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot *

- Koska en kuule
- Kuulemisen tukena
- Ymmärtämisen tukena
- Oppimisen tukena
- Joku muu, mikä?

6. Mitä Suomessa näkyviä televisiokanavia katsot? *

- Yle TV1
- Yle TV2
- MTV3
- Nelonen
- Yle Teema Fem
- Sub
- TV5
- Liv
- Jim
- Kutonen
- TLC
- FOX
- AVA
- FRII
- AlfaTV

- National geographic
- Joku muu, mikä?

7. Kuinka usein katsot seuraavia Suomessa näkyviä tilauspalvelu-/suoratoisto-ohjelmia? Valitse jokaisen palvelun kohdalta sopivin vaihtoehto. *

	En katso ollenkaan	Kerran kuukaudessa	Kerran viikossa	Yli 3 päivänä viikossa	Päivittäin
Yle Areena	☐	☐	☐	☐	☐
MTV palvelu	☐	☐	☐	☐	☐
C More	☐	☐	☐	☐	☐
Ruutu	☐	☐	☐	☐	☐
D-play	☐	☐	☐	☐	☐

8. Mitä TV-ohjelmia olet katsonut viimeisen kuukauden (10.12.2019-6.1.2020) aikana. Valitse kaikki katsomasi ohjelmat. *

Finnpanel.fi - Kanavien katsotuimmat ohjelmat

YLE:

- Elossa 24h
- Koivisto
- Anna laulu lahjaksi
- Puotila
- Yle Uutiset
- Urheiluruutu
- Itämeren suojelijat Peltsi ja Tom
- SuomiLOVE
- Estradilla
- MOT: Matoja kohdussa!
- Jääkiekon U20 MM
- Hiihdon maailmancup: Tour de Ski, miesten 15 km
- Kansallismaisemat
- Midsomerin murhat

- Yle Uutiset viittomakielellä
- Eränkävijät
- Flashback
- Kotirintaman naiset
- Maanalainen elämä
- Sydämen asialla
- Jäljet päättyvät berliiniin
- Tanskalainen maajussi
- Efter Nio
- Nigel Slater ruokamatkailee Lähi-Idässä

MTV3:

- Jahti
- Pitäkö olla huolissaan?
- Hitlist
- Salatut elämät
- Uutiset (MTV3)
- Viiden jälkeen
- Koko Suomi leipoo
- Kokkisota
- Päivän sää
- Tulosruutu
- Olet mitä syöt
- Hercule Poirot: Aikataulukon arvoitus
- Luokkajuhlat
- Suomen surkein kuski
- Solsidan
- Stadi vs. Lande
- Emmerdale
- Sunnuntailounas
- Kämpä tyhjänä
- Aallonmurtaja
- Kauniit ja rohkeat

Nelonen:

- Kummeli esittää: Kontio ja Parmas
- Suomen huutokauppakeisari
- Selviytyjät Suomi
- Hauskat kotivideot
- World Vision: Riku ja tähdet
- Syke
- Temptation Island Suomi
- Vain elämää
- Kimpassa
- Huvila & Huussi
- The Wall Suomi
- Australian rajalla
- Mitä lapsesi tekisi?
- Remppa vai muutto
- Toisenlaiset teiniäidit Special
- MasterChef Australia
- Paasosen polttaritoimisto
- Poliisit 2020

Alfa TV:

- Alfatv
- Pentula
- Mayn keittiö
- Uutiset
- Tiedotteita
- TassuTV
- Tanssi kanssain
- AlfaStudio
- Villi Kanada
- Senioriseisake
- Vanhanen
- Elän luonnosta

- Alpeilla Behind the Scenes
- Kaasujalka
- Pikemaster
- En ole katsonut mitään yllämainittuja TV-ohjelmia

9. Kuinka tärkeitä eri tekijät ovat kun valitset mitä TV-ohjelmia katsot? 1= ei ollenkaan tärkeä, 5= erittäin tärkeä. *

	1	2	3	4	5
Tekstityksen saatavuus *	☐	☐	☐	☐	☐
Tekstityksen laatu *	☐	☐	☐	☐	☐
TV-ohjelman mielenkiintoisuus *	☐	☐	☐	☐	☐
TV-ohjelman ajankohtaisuus *	☐	☐	☐	☐	☐

10. Katsotko mieluummin kotimaisia vai ulkomaalaisia TV-ohjelmia? *

- Kotimaisia
- Ulkomaalaisia
- Molempia

11. Jos vastasit ulkomaalaisia, johtuuko se:

- Niissä on aina tekstitys
- Ohjelmat ovat mielenkiintoisempia
- Joku muu, mikä?

12. Onko sinulla jäänyt TV-ohjelmia katsomatta sen takia, että siinä on puutteellinen tekstitys tai sitä ei ole ollenkaan *

- On jäänyt, sillä ohjelmassa ei ole tekstitystä
- On jäänyt, sillä ohjelman tekstitys on ollut puutteellista
- Ei ole jäänyt
- Joku muu, mikä?

13. Mitä mieltä olet tekstityksestä Yleisradion (sis. Yle TV1, Yle TV2, Yle Teema Fem) kanavilla?

	1	2	3	4	5	
En saa tekstityksestä tarvittavaa informaatiota	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tekstityksestä tarvittavan informaation
Tekstitys ei ole laadukasta	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on laadukasta
Tekstitys ei ole saatavilla TV-ohjelmissa, joita haluan katsoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on saatavilla TV-ohjelmissa, joita haluan katsoa
Tekstitysvastavuus ei toteudu	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitysvastavuus toteutuu
Tekstityksestä ei tiedoiteta (ennen ohjelmaa)	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstityksestä tiedoitetaan (ennen ohjelmaa)
Tekstityksestä ei tiedoiteta (ohjelman aikana)	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstityksestä tiedoitetaan (ohjelman aikana)

14. Yleisradio (sis. Yle TV1, Yle TV2, Yle Teema Fem) *

- Katson kyseistä kanavaa
- En katso kyseistä kanavaa
- Vapaa sana kyseisestä kanavasta:

15. Mitä mieltä olet tekstityksestä MTV3 kanavalla?

	1	2	3	4	5	
En saa tekstityksestä tarvittavaa informaatiota	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tekstityksestä tarvittavan informaation
Tekstitys ei ole laadukasta	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on laadukasta

	1	2	3	4	5	
Tekstitys ei ole saatavilla TV-ohjelmissa, joita haluan katsoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on saatavilla TV-ohjelmissa, joita haluan katsoa
Tekstitysvollisuus ei toteudu	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitysvollisuus toteutuu
Tekstityksestä ei tiedoteta (ennen ohjelmaa)	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstityksestä tiedoitetaan (ennen ohjelmaa)
Tekstityksestä ei tiedoteta (ohjelman aikana)	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstityksestä tiedoitetaan (ohjelman aikana)

16. MTV3 *

- Katson kyseistä kanavaa
- En katso kyseistä kanavaa
- Vapaa sana kyseisestä kanavasta:

17. Mitä mieltä olet tekstityksestä Nelonen kanavalla?

	1	2	3	4	5	
En saa tekstityksestä tarvittavaa informaatiota	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tekstityksestä tarvittavan informaation
Tekstitys ei ole laadukasta	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on laadukasta
Tekstitys ei ole saatavilla TV-ohjelmissa, joita haluan katsoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on saatavilla TV-ohjelmissa, joita haluan katsoa
Tekstitysvollisuus ei toteudu	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitysvollisuus toteutuu
Tekstityksestä ei tiedoteta (ennen ohjelmaa)	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstityksestä tiedoitetaan (ennen ohjelmaa)
Tekstityksestä ei tiedoteta (ohjelman aikana)	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstityksestä tiedoitetaan (ohjelman aikana)

18. Nelonen *

- Katson kyseistä kanavaa
- En katso kyseistä kanavaa

Vapaa sana kyseisestä kanavasta:

19. Mitä mieltä olet tekstityksestä AlfaTV kanavalla?

	1	2	3	4	5	
En saa tekstityksestä tarvittavaa informaatiota	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tekstityksestä tarvittavan informaation
Tekstitys ei ole laadukasta	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on laadukasta
Tekstitys ei ole saatavilla TV-ohjelmissa, joita haluan katsoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on saatavilla TV-ohjelmissa, joita haluan katsoa
Tekstitysvelvollisuus ei toteudu	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitysvelvollisuus toteutuu
Tekstityksestä ei tiedoiteta (ennen ohjelmaa)	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstityksestä tiedoitetaan (ennen ohjelmaa)
Tekstityksestä ei tiedoiteta (ohjelman aikana)	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstityksestä tiedoitetaan (ohjelman aikana)

20. AlfaTV *

Katson kyseistä kanavaa
 En katso kyseistä kanavaa
 Vapaa sana kyseisestä kanavasta:

21. Onko vielä jotain mitä haluaisit sanoa tekstitykseen liittyen?

22. Ikä *

- Alle 18 vuotta
 18-29 vuotta

- 30-44 vuotta
- 45-59 vuotta
- 60-75 vuotta
- Yli 75 vuotta

23. Sukupuoli *

- Nainen
- Mies
- Muu
- En halua määritellä

24. Äidinkieleni *

- Suomi
- Ruotsi
- Suomalainen viittomakieli
- Suomenruotsalainen viittomakieli
- Saame
- Joku muu, mikä?

25. Kuinka usein sinulla on kuulemisen vaikeuksia arjessa?

- Harvoin tai ei koskaan
- Toisinaan. Millaisissa tilanteissa?
- Usein. Millaisissa tilanteissa?

26. Onko sinulla käytössäsi kuulemisen apuvälineitä? *

- Ei ole
- Yksi kuulokoje
- Kaksi kuulokojetta

- Sisäkorvaistute
- Kaksi sisäkorvaistutetta
- Kuulokoje ja sisäkorvaistute
- Joku muu, mikä?

27. Onko sinulla kuulovamman lisäksi muita vammoja, sairauksia tai vaikeuksia? Merkitse kaikki sopivat vaihtoehdot. *

- Näkövamma
- Puhevamma
- Oppimisvaikeuksia
- Muistivaikeuksia
- Muu sairaus tai vaikeus, mikä?
- Ei ole

28. Käytätkö kotimaisissa TV-ohjelmissa teksitystä? *

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

29. Kuinka usein käytät kotimaisissa TV-ohjelmissa tekstitystä? *

- Joka päivä
- Yli 3 päivänä viikossa
- Kerran viikossa
- Kerran kuukaudessa
- Muutaman kerran vuodessa
- En osaa sanoa

30. Minkä takia käytät kotimaisissa TV-ohjelmissa tekstitystä? *

- Koska en kuule

- Koska en kuule kunnolla
- Koska se auttaa ymmärtämään
- Koska se auttaa oppimaan kieltä
- Joku muu, mikä

31. Mitä Suomessa näkyviä televisiokanavia katsot? Valitse ne kaikki televisiokanavat joita katsot. *

- Yle TV1
- Yle TV2
- MTV3
- Nelonen
- Yle Teema Fem
- Sub
- TV5
- Liv
- Jim
- Kutonen
- TLC
- FOX
- AVA
- HERO
- FRII
- AlfaTV
- National Geographic
- Joku muu, mikä?

32. Suoratoistopalveluissa voi katsoa televisio-ohjelmia ja elokuvia internetissä. Osa palveluista on ilmaisia ja osa maksaa kuukaudessa tietyn summan rahaa. Kuinka usein käytät näitä suoratoistopalveluita? *

En käytä   Käytän kerran   Käytän   Käytän yli   Käytän

	ollenkaan	kuukaudessa	kerran viikossa	3 päivänä viikossa	joka päivä
Yle Areena	☐	☐	☐	☐	☐
MTV palvelu	☐	☐	☐	☐	☐
C More	☐	☐	☐	☐	☐
Ruutu	☐	☐	☐	☐	☐
D-play	☐	☐	☐	☐	☐

33. Mitä televisio-ohjelmia olet katsonut viimeisen kuukauden (10.12.2019 - 6.1.2020) aikana? *

Finnpanel.fi - Kanavien katsotuimmat ohjelmat

YLE:

- Elossa 24h
- Koivisto
- Anna laulu lahjaksi
- Puotila
- Yle Uutiset
- Urheiluruutu
- Itämeren suojeelijat Peltsi ja Tom
- SuomiLOVE
- Estradilla
- MOT: Matoja kohdussa!
- Jääkiekon U20 MM
- Hiihdon maailmancup: Tour de Ski, miesten 15 km
- Kansallismaisemat
- Midsomerin murhat
- Yle Uutiset viittomakielellä
- Eränkävijät
- Flashback
- Kotirintaman naiset
- Maanalainen elämä

- Sydämen asialla
- Jäljet päättyvät Berliiniin
- Tanskalainen maajussi
- Efter Nio
- Nigel Slater ruokamatkailee Lähi-idässä

MTV3:

- Jahti
- Pitääkö olla huolissaan?
- Salatut elämät
- Hitlist
- Uutiset (MTV3)
- Viiden jälkeen
- Koko Suomi leipoo
- Kokkisota
- Päivän sää
- Tulosruutu
- Olet mitä syöt
- Hercule Poirot: Aikataulukon arvoitus
- Luokkajuhlat
- Suomen surkein kuski
- Solsidan
- Stadi vs. Lande
- Emmerdale
- Sunnuntailounas
- Kämpä tyhjänä
- Aallonmurtaja
- Kauniit ja rohkeat

Nelonen:

- Kummeli esittää: Kontio & Parmas
- Suomen huutokauppakeisari
- Selviytyjät Suomi
- Hauskat kotivideot

- World Vision: Riku ja tähdet
- Syke
- Temptation Island Suomi
- Vain elämää
- Kimpassa
- Huvila & Huussi
- The Wall Suomi
- Australian rajalla
- Mitä lapsesi tekisi?
- Remppa vai muutto
- Toisenlaiset teiniäidit Special
- MasterChef Australia
- Paasosen polttaritoimisto
- Poliisit 2020

Alfa TV:

- Alfa TV
- Pentula
- Mayn keittiö
- Uutiset
- Tiedotteita
- TassuTV
- Tanssi kanssain
- Villi Kanada
- AlfaStudio
- Senioriseisake
- Vanhanen
- Elän luonnosta
- Alpeilla Behind the Scenes
- Kaasujalka
- PikeMasters
- En ole katsonut mitään ohjelmaa

**34. Mitkä asiat ovat tärkeitä,
kun valitset mitä TV-ohjelmia katsot?
Laita vaihtoehdot tärkeysjärjestykseen. ***

	Ei ole tärkeää	Ei kovin tärkeä	Vähän tärkeä	Tärkeä	Erittäin tärkeä
Onko ohjelmalla tekstitys	☐	☐	☐	☐	☐
Kuinka hyvää tekstitys on	☐	☐	☐	☐	☐
Televisio-ohjelman mielenkiintoisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Televisio-ohjelman ajankohtaisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Joku muu syy, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

35. Katsotko mieluummin kotimaisia vai ulkomaalaisia televisio-ohjelmia? *

- Kotimaisia
 Ulkomaalaisia
 Molempia

36. Jos vastasit ulkomaalaisia, johtuuko se:

- Niissä on aina tekstitys
 Ohjelmat ovat mielenkiintoisempia
 Joku muu, mikä?

**37. Onko sinulla jäänyt
televisio-ohjelmia katsomatta sen takia,
että siinä on huono tekstitys
tai tekstitystä ei ole ollenkaan? ***

- On jäänyt, sillä ohjelmassa ei ole tekstitystä
 On jäänyt, sillä ohjelman tekstitys oli huonoa
 Ei ole jäänyt
 Joku muu, mikä?

38. Mitä mieltä olet tekstityksestä Yleisradion (sis. Yle TV1, Yle TV2, Yle Teema Fem) kanavilla?

	1	2	3	4	5	
En saa tekstityksestä tarvittavaa tietoa	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tekstityksestä tarvittavan tiedon
Tekstitys on huonoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on hyvää
Tekstitys on vaikeasti saatavilla	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on helposti saatavilla
Tekstitystä ei ole televisio-ohjelmissa, joita haluan katsoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on televisio-ohjelmissa, joita haluan katsoa
En saa ennen ohjelmaa tietoa onko ohjelmassa tekstitys	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tiedon ennen ohjelmaa onko ohjelmassa tekstitys
En saa ohjelman aikana tietoa onko ohjelmassa tekstitys	☐	☐	☐	☐	☐	Saan ohjelman aikana tiedon onko ohjelmassa tekstitys

39. Yleisradio (sis. Yle TV1, Yle TV2, Yle Teema Fem) *

- Katson Yleisradion kanavia
- En katso Yleisradion kanavia
- Muuta sanottavaa Yleisradion kanaviasta:

40. Mitä mieltä olet tekstityksestä MTV3 kanavalla?

	1	2	3	4	5	
En saa tekstityksestä tarvittavaa tietoa	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tekstityksestä tarvittavan tiedon
Tekstitys on huonoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on hyvää
Tekstitys on vaikeasti saatavilla	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on helposti saatavilla
Tekstitystä ei ole televisio-ohjelmissa, joita haluan katsoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on televisio-ohjelmissa, joita haluan katsoa
En saa ennen ohjelmaa tietoa onko ohjelmassa tekstitys	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tiedon ennen ohjelmaa onko ohjelmassa tekstitys
En saa ohjelman aikana tietoa onko ohjelmassa tekstitys	☐	☐	☐	☐	☐	Saan ohjelman aikana tiedon onko ohjelmassa tekstitys

41. MTV3 *

- Katson MTV3 kanavaa
- En katso MTV3 kanavaa
- Muuta sanottavaa MTV3 kanavasta:

42. Mitä mieltä olet tekstityksestä Nelonen kanavalla?

	1	2	3	4	5	
En saa tekstityksestä tarvittavaa tietoa	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tekstityksestä tarvittavan tiedon
Tekstitys on huonoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on hyvää
Tekstitys on vaikeasti saatavilla	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on helposti saatavilla
Tekstitystä ei ole televisio-ohjelmissa, joita haluan katsoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on televisio-ohjelmissa, joita haluan katsoa
En saa ennen ohjelmaa tietoa onko ohjelmassa tekstitys	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tiedon ennen ohjelmaa onko ohjelmassa tekstitys
En saa ohjelman aikana tietoa onko ohjelmassa tekstitys	☐	☐	☐	☐	☐	Saan ohjelman aikana tiedon onko ohjelmassa tekstitys

43. Nelonen *

- Katson Nelonen kanavaa
- En katso Nelonen kanavaa
- Muuta sanottavaa Nelonen kanavasta:

44. Mitä mieltä olet tekstityksestä AlfaTV kanavalla?

	1	2	3	4	5	
En saa tekstityksestä tarvittavaa tietoa	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tekstityksestä tarvittavan tiedon
Tekstitys on huonoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on hyvää
Tekstitys on vaikeasti saatavilla	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on helposti saatavilla
Tekstitystä ei ole televisio-ohjelmissa, joita haluan katsoa	☐	☐	☐	☐	☐	Tekstitys on televisio-ohjelmissa, joita haluan katsoa

	1	2	3	4	5	
En saa ennen ohjelmaa tietoa onko ohjelmassa tekstitys	☐	☐	☐	☐	☐	Saan tiedon ennen ohjelmaa onko ohjelmassa tekstitys
En saa ohjelman aikana tietoa onko ohjelmassa tekstitys	☐	☐	☐	☐	☐	Saan ohjelman aikana tiedon onko ohjelmassa tekstitys

45. Alfa TV *

- Katson AlfaTV kanavaa
- En katso AlfaTV kanavaa
- Muuta sanottavaa AlfaTV kanavasta:
-

46. Onko vielä jotain mitä haluaisit sanoa tekstityksestä?

47. Ikä *

- alle 18-vuotta
- 18-29 vuotta
- 30-44 vuotta
- 45-59 vuotta
- 60-75 vuotta
- yli 75 vuotta

48. Sukupuoli *

- Nainen
- Mies
- Muu

En halua sanoa

49. Äidinkielenesi *

Mitä kieltä

- Suomi
- Ruotsi
- Suomalainen viittomakieli
- Suomenruotsalainen viittomakieli
- Saame
- Joku muu, mikä?

50. Onko sinulla vammoja, sairauksia tai vaikeuksia?

Merkitse kaikki sopivat vaihtoehdot. *

- Näkövamma
- Kuulovamma
- Puhevamma
- Oppimisvaikeuksia
- Muistivaikeuksia
- Muu sairaus tai vaikeus, mikä?
- Ei ole